

MESEČNIK, POSVEČEN
PROTIALKOHOLNEMU
GIBANJU NA SLOVENSKEM

ŠTEV. 4.

LETNIK I.

Upravišтво v Zvezni
tiskarni v
Celju.

PIŠČALKA
za
abstinente,
pivce in pijance.

IZDAJATELJ IN ZA UREDNIŠTVO ODGOVOREN
ANTON ČERNE

15. OKTOBRA 1905

CELJE
ZVEZNA TISKARNA.

Pabrki na polju staroruskega slovstva in zgodovine.

1. Kako je nastala ruska država.

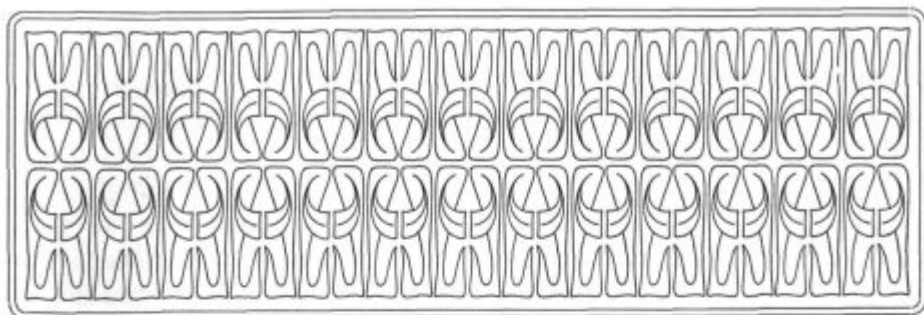
Zgodovinski dokazi so: — 1. Nadaljevanje Bertinskih analov, katerih pisatelj je bil najbrže Prudencij Galindo, škof iz Trois na Francoskem, — francoska uradna dvorna letopis — pripoveduje pod letnico 839, da so prišli v Carigrad k carju Teofilu poslanca od ruskega kralja, ki se imenuje Hakan». Ko so opravili svoj posel, se niso upali vrniti, ker so jim pot zastopili nenavadno »divji in veliki barbarški narodi» (najbrž Ogri ali Bolgari, a ne Pečenegi kot se včasih misli, ker Pečenegi so se pojavili v črnomoških stopah šele koncem devetega stoletja. Car Teofil ni znal kaj žnjimi storiti, ter jih je poslal s poslanci nemškega cesarja Ludvika Pobožnega, ki so se takrat ravno mudili v Carigradu na Nemško — »misit etiam cum eisdem quosdam, qui se, id est gentem suam Rhos vocari dicebant, quos rex illorum, chacanus vocabulo, ad se (Teofila) amicitiae, sicut asserebant, causa direxerat — češ naj ji Ludvik pošlje domov kakor ve in zna.

Tako so prišli ti ruski poslanca na dvor nemškega cesarja v Ingolsheim, Ludvik jih je izprašal, ter zvedel, da so iz rodu Švedov — quorum adventus causam imperatur diligentius investigans, comperit eos gentis esse Suenonum ter se jih očevidno ni zelo razveselil. Ker je namreč Francija takrat mnogo trpela od normanskih napadov, mu je prišlo na um, da bi to utegnili biti normanski ogleduhi, ter jih je pridržal pri sebi, dokler bi kaj natančnejšega ne zvedel. Kaj se je z njimi potem zgodilo, — ali so se vrnili k »ruskemu hakanu», ali so jih poslali na Švedsko, ali so pomrli v vjetništvu, tega nam anali ne povedo. Za našo razpravo je to tudi brezpomembno.

Iz pripovedovanja je razvidno da tu ne more biti govora o kakšni »črnomoški Rusi» ali pa o Kazarih. V obeh teh slučajih bi ne bilo nič težavnega po Črnem morju vrniti se domov. Govor mora toraj biti o kakšnem bolj globoko v deželi živčem narodu »Rus».

Ta povest Bertinskih analov se nahaja v »Monumenta Germaniae hist., I. 434. Obširni komentar k njej je napisal Kunik: »Berufung der schwedischen Rösden durch Finnen und Slaven», 1844—45. str. 197 squ. S. Gedeonov: »Otryvki o varjažskom vaprosje», — Zapiski akademiji nauk, 1862—63. — Tomsen: The relations betoeen ancient Russia and Scandinavia and the origin of the Russian state, 1877. (Na nemško prevedel Bonneman: Der Ursprung des russischen States, Gotha 1879, — na nemško Ammon: »Nadžalo ruskavo gosudarstva, 1891 v moskovskih »Čtenijah»). — Gutzeit: Die Nachricht über die Rhos des Jahres 839, 1882 in njegovo: Untersuchungen über die Gegenstände der ältesten Geschichte Russlands, 1880. — Uspenskiij: Patr. Joann VII. Grammatik i Rusj — Dromiti — Ž. M. N. P. 1880, I. — Vasiljevskij: Rusko vizantijska izsledovanja. Kunik: Izvestija al Bekri II. itd.

2. Al-Jakubi ibn Katib, arabski pisatelj, ki je pisal 891—92. leta v Egiptu, pripoveduje, da so leta 844 Normani napali Seviljo: V to mesto so prišli pogani (Madžuš = Magog), z imenom Rusj 223 leta (hedžre, t. j. 843/44), plenili so v sužnost, ropali požigali, morili.

F. S. Finžgar.

Dragi prijatelj!

«Jaz pa piščalko imam,
pa žvižgat' ne znam!»

Morda boš tako poreden in nabiješ to moje pismo na platnice svoji 'Piščalki'. Kaj se ve? Vsak ima nekaj posebnih muh na reji, dá jih pase drugim za kratek čas. Če je v tvoji mušji čredi tudi ta, da me spraviš v javnost, kaj bi Ti branil. Le zavij me v krvavi sarkazem svojih «socijalno-demokratično-dekadentsko neljubih» platnic, kakor so Ti jih krstili ljudje, ki so že slavni predhajniki one dobe, ko bodo štirje pod mernikom mlatili — oziroma delali rigoroz iz prvega letnika Blaznikove prátike. Priporočam Ti prijateljski, da se teh ljudi, če Ti je drago mlado življenje Tvoje piščalke, in pa Tvoje lastno, prav posebno bojiš. Če se Ti spravijo na secesijonistični A Tvoje piščalke, zadrignejo ji grlo, zabingabongalo bo z vsemi zvonovi podmernih mlatičev in Ti in Tvoje dete sta dva, o katerih se bo govorilo, da sta bila, pa jih ni več.

Tole reč sem smatral za velevažno, zato sem Ti jo povedal v začetku tega pisanja v modro posvarjenje.

Sedaj Te opozorim takoj na drugo nevarnost, katero Ti lahko povzroči moje pismo, če je priobčiš. In ta nevarnost je tisto ime gori na vrhu — moje pravo krstno ime in priimek. Prešeren je zapisal aksiom: «Le petica da ime sloveče». Ali to je bilo tedaj, ko še ni bilo orožnikov. Danes bi se reklo: «Le ime da petico slovečo». Danes nihče ne praša: Kaj? Vsak pobara najpreje: kdo? To je pa železna posledica jekleno logične dobe, ko gre samo zato, da se vsakemu abecedarju dokaže, da sploh ne velja nobena avtoriteta, torej tudi noben avtor ne. Vidiš, in moje ime utegne temu ali onemu zadišati po vinu ali pivu — fant,

kredit Tvoje piščalke je uničen — brez kredita pa ne napraviš v dobi posojilnic in kreditnih bank še birmskih orgljic ne — kaj šele iz tako glasnih piščalk velikega organa.

Za tretje Te pa opozorim na veliko dogmo nove dobe, ki menda izvira iz grškega sistema one modroslovne šole, ki je trdila πάντα ῥεῖ. To bi se reklo: Vse gre naprej. Živ človek Ti danes ne verjame, da bi se kdo poboljšal. Če si pred leti trdil, da racman gaga, raca pa ne, moraš trditi danes kljub Erjavcu in Pokornju še vedno isto. Sicer Te razupije svet, da si pretkan lisjak, da hočeš po lestvi kvišku, da si oportunist, trst v puščavi, vetrenjak ... In zato je 'poboljšanje' dandanes sila nevarna reč, dasi mnogim hudo koristna. Uprav zaraditega sem se začudil Tvoji piščalki ter vzkliknil v prvem hipu: In šel boj je bojevat brez upa zmage. Hkrati sem bil pa vendar vesel Tvojega poguma in danes že trdno upam, da polomiš nekoliko roge onemu vragu, ki se mu pravi alkohol. Izpodbiješ morda tudi sedanjo dogmo, da je 'poboljšanje' nemogoča stvar, da je vse dostojnejše za človeka, če zaide nekaj skokov predaleč, da se vrne, če zaostane, da se podviga kvišku in naprej, kakor pa da bi svojeglavno ostal pri racmanovem gaganju.

S tem sem izpolnil svojo dolžnost, ko sem Te opozoril na nevarnosti in zabranil hkrati sebe, da mi ne moreš očitati, kako sem Te s pismom izpeljal na led.

Sedaj pa nekaj drugega.

Tvoj list je bil vobče zelo prijazno pozdravljen.

Nikjer pa nisem bral med priznanjem tistega momenta, kateri me je najbolj razveselil pri «Piščalki». Ona je edini slovenski list, ki je popolnoma neodvisen. In zaraditega Ti v prvi čestitam na pogumu in odločnosti. List izdajati, ko sedi na skrinji kateregakoli denarnega zavoda, to ni težko. Ali tedaj si pa tudi urednik, kateremu lahko en sam stavek izbije iz rok uredniško pero. Ti si ga pa začel izdajati na lastni riziko. Naravnost drzni pogum! Brez sotrudnikov! Še večja predrznost. Ali «Fortes fortuna!» Ost si naperil na splošno zlo, ki kriči tako silno, da se največji diplomat ne izvije preko te točke na drug dnevni red. Nobenega stanu, nobenega sloja, nobenega spola — kjer bi se moglo reči: zatisni uho «Piščalki». Vsako očitiranje z visokih lin doli na rjavo grudo — hinavščina, vsak klic iz tabora v tabor — licemerstvo povsodí z alkoholnim plevelom preprežene ledine večkotpreveč. In zato tisti ugovor, naj bi bila Piščalka drobnejša, morda slabo in nežno brenčeča brkončica — prazen. Piščalka bodi piščal — tromba v boj zoper zlo, ki se je zajedlo tako globoko v nas, da ga ne iztrgaš s homeopatičnimi kroglicami. Toda tak boj potrebuje žrtev. Mora Vas biti nekaj vojevodov radikalnih do mozga, mora se vzgojiti avantgarda, sicer je vse gibanje humbug. Največji žgajnar Ti zabrusi v lice, ako ga svariš — kot zmerni pivec —:

«medice, cura Te ipsum!» Zaraditega je stališče lista — absolutna abstinenca — edino pravo, ki tudi mora obroditi sadu. Vse družbe zmernosti imajo sto zakotnih vratic, skozi katere se lahko izmuzne pošten alkoholni eksces pod tem ali onim titulom. Zase sem popolnoma prepričan, da je časovna potreba, da ta list zaide na vsako salonsko mizo, pa tudi v vsako zakajeno gorsko bajto, kjer se pri brljavi luči pije za kratek čas špiritovec.

Gotovo veš tudi sam, da je splošna abstinenca — utopija. Bogve, kake posledice še izvedejo iz tega lista razni možje po Škrabčevem formularu. Ali zapomnijo naj taki ljudje, kar že omenjeno, da je za tako delo potreba električno žarne luči, da ji pritegne kot idealu vsaj do gotovega cilja velika množica.

Pravo si zadel, da združuješ — utile — dulci. List mora imeti tudi beletristični predal. In kako se iščejo čisto nove snovi za beletristiko: Sezimo s sekiro na korenino toliko zlih posledic, krvavih ran, socialne bede, potoke izjokanih solz — in ta korenina se nam v luči tako pogosto prijavi kot satan — alkohol. Zato Te prosim, odpri na stežaj pri listu vrata, sloboden dohod pijancu, pivcu in abstinentu! Naj zavihra prapor solidnih argumentov — in ta boj nam bo luč in rešitev.

Zadostuj! Vrgel sem Ti nekaj čisto samosvojih misli na papir. Več ne utegnem za sedaj, pa Te kmalu zopet obiščem in upam, da mi ne pokažeš vrat, «ker piščalko imam, pa žvižgat' ne znam» ... Morda se še naučim!

ANTON OREL.

Alkoholizem in socialno vprašanje.

(Prevod iz nemškega.)

(Dalje.)

Alkohol in uzori.

Kakor telesne sile, ginejo pod strupeno sapo alkoholizma tudi uzori. En primer za vse. V naše visoke šole pride na leto tisoče mladeničev. Gotovo je med temi tisoči zelo majhno število onih neznačajnejšev, ki nimajo čisto nobenih uzorov. Gotovo je nekaj resnice na besedi: «Prost je burš!» Idealna, sveža, do neba kipeča sapa navdušenja preveva dijaštvo. Primerimo z njimi množico takozvanih akademično izobraženih, ki se nahajajo v raznih službah in poiščimo iz velike množice one, ki še zaslužijo

ime „mož“ — za Boga, kako majhno je njihovo število. Iz nekdanjega prostega dijaka postal je v večino slučajih top, lesen «filister», strašilo brez kosti, ki ne pozna drugega hrepenenja, kot s kolikor mogoče klečeplazno poslušnostjo navzgoraj, pridobiti si kolikor mogoče dobro kvalifikacijo za avancement, — kratko individuum, ki je za človeštvo izgubljeno.

Od kod ta žalostna prikazen? Kam so izginili uzori? O revni uzori! Toliko časa so jih polivali s pivom, da so v njem utonili. Bismarck je to tako-le povedal: Pivo dela človeka neumnega, lenega in nezmožnega. To naj bi si zapomnili naši akademični pijanci.

Alkoholna kuga.

Nemogoče je podati skupno sliko vsega gorja, povzročenega od alkohola, katero večina ljudi komaj sluti. Nekoliko le si ga zamoremo predstaviti, ako čujemo, kaj poroča minister Everett: V zveznih državah severne Amerike je naložil v letih 1860—1870 alkohol narodu direktnih stroškov 3.000.000.000 in indirektnih 600 milijonov dolarjev (dolar je okrog 4 K 20 v), — pokončal 300.000 človeških bitij, poslal 100.000 otrok v sirotišnice in vsaj 150.000 ljudi v ječe in prisilne delavnice, povzročil vsaj 2.000 samomorov in zgubo vsaj 10 milijonov dolarjev z ognjem in silo in naredil 20.000 vdov in 1 milijon sirot.» Znano je, da zvoni že nekaj desetletij francoskemu narodu mrtvaški zvonec: njegovo število peša. Gotovo je tam vladajoča nenravnost, posledica nevere, velik vzrok te Francosko v propad drveče nevarnosti. Ali pa ni morda tudi nobene zveze med pojemanjem števila prebivalstva in dejstvom, da stoji Francoska s svojimi 17 litri čistega alkohola na prebivalca v letu v tem na čelu vseh dežel in da navaja pri 150.000 slučajih smrtnosti na leto alkoholizem za vzrok. Francija propada na nenravnosti in na vinu. Kedaj pač bodo ljudje hoteli sprevideti, kar je povedal že stari Gladstone: Alkohol je strašen bič za človeški rod, ki bolj divja kot vojska in kuga. Moramo si enkrat postati tega zvesti, da stoji kot človeški morilec alkohol jetiki ravnopraven na strani;¹ ako ga pa opazujemo v celoti njegovih socialnih učinkov, kot socialna kuga, je pa on še veliko strašnejši od jetike. Mnogo nam razloži statistika. Toda koliko solz in gorja je vže alkohol povzročil, koliko surovosti in propalosti porodil, tega nam ona ne more povedati. In vendar se mora to dvoje prištevati k največjim učinkom alkoholizma. Ne more se izreči boljše sodbe, kot jo je povedal dunajski profesor medicinske kemije, dr. Ernst Ludvig: «O alkoholu se ne more dovolj slabega povedati.»

¹ Na jetiki umre v Evropi $\frac{1}{7}$ ljudij, na alkoholizmu kot vzroku smrti vsaj $\frac{1}{10}$; toda koliko jih postane jetičnih vsled alkoholizma!

Vpričo strašne žaloigre, s katero napolnjuje ta grozni ubijalec svet, stojimo pred vprašanjem, ki se vsakemu umu z nevzdržljivo močjo usiljuje; pred vprašanjem: kak storiti, kaj storiti zoper pogubo, katere žrtve so neštevilne, katere obsežnost je neizmerna?

Poskušnja s pivom.

Najpred je nastopilo «realno-politično» «zmernostno» gibanje. Dolgo časa se je glasil bojni klic: «Proč z žganjem, sem z pivom!» Na mesto hudega zastrupljenja z žganjem, naj bi nastopilo milejše zastrupljenje z vinom, kajti hoteli so doseči samo «kar je mogoče» in se ne boriti zoper «narodne potrebe». Vsakdo naj bi se svojega požirka veselil. S sveto jezo so razglašali žganje za hudičevo pijačo, pivo pa opevali kot nebešk napoj — in posledica? Danes stoje ravno isti možje, ki so nekdanj hvalili tako usmiljenja vredno polovičarstvo, kot edino in neguljufivo pomoč, prestrašeni pred opustošenjem, katero so napravili, ter sklepajo roke nad svojim ponesrečenim delom. Vživanje piva se je dvignilo do nezaslišanih razmer in se dviga še vedno bolj. Pri tem pa ni vživanje žganja na Nemškem v zadnjih 15 letih niti relativno padlo, na Francoskem in v Belgiji se je pa še celo relativno dvignilo. Na Nemškem, v Belgiji, na Angležkem se zavžije celo več alkohola v pivu kot v žganju. Tako je dosegla takšna agitacija, da je na Nemškem pivski alkoholizem premagal žganjarski alkoholizem. V žganjarskih deželah, Švediji, na Ruskem in Norveškem se vživa relativno najmanj alkohola. V deželi piva, na Nemškem, se vžije na leto več kot trikrat več alkohola poprečno od vsake osebe (nad 11 litrov), kot v zloglasnem ruskem žganjarskem carstvu (3 litre). Tako je torej pivo premagalo alkoholizem! Dr. med. Delbrück je rekel v Bremenu z ozirom na grafično predstavljenje relativne uporabe alkohola v evropskih državah: «Z dvema izjemoma (Belgija in Francozko) kažejo črte, ki predstavljajo žganjepitje vedno padajočo ali pa stalno smer, od piva se pa vedno dvigajo, ter prekosijo v Belgiji, na Angležkem in na Nemškem že v današnji višini vse črte, ki predstavljajo žganjepitje. Iz tega sledi, da je za bodočnost nevarnost od piva veliko večja kot od žganja, in da moramo vsi, ki se hočemo boriti zoper alkoholizem, obračati veliko večjo pozornost pivu kot žganju.»

Pivo ima sicer manj alkohola kot žganje, zato se pa vživa v toliko večjih merah; in nikdo drug kot «zmerni» patron pivovarnarjev, profesor Hueppe v Pragi pravi, da večje mere piva srcu, jetram, obistim bolj škoduje kot žganje pri isti množini alkohola, kakor so očitno dokazala skrbna poizvedovanja praškega klinika prof. Příbrama. Pivo ima v hmelju strup, katerega nima vino in žganje. Zlasti ti strupi, ki pa še niso zadosti raziskani, da bi se o njih spregovorila zadnja beseda, zlasti ti so,

ki povzročajo ono čisto posebno poneumnjenost in zabitost ki tako razlikuje pivskega filistra od žganjarja ali vinskega bratca. Zelo občutljiva je tudi potrata časa, ki je združena ravno z uživanjem piva.

Pridiga «zmernosti».

Propaganda za pivo je torej v boju zoper alkoholizem neusmiljeno propala. Toliko bolj goreče se razvija sedaj propaganda za «zmernost», Seveda «zmernost» naj se pridiguje — ako bi mi le kakšen apostelj «zmernosti» vedel povedati, kaj je prav za prav to, «zmernost»! Slišali smo, da se soglašajo najbolj merodajni veljaki in učenjaki v tem — popolnoma neškodljiva je samo ena mera, ničla. Slišali smo, da deluje alkohol vedno le kot strup, da se že v čisto majhnih količinah zamore spoznati začetek otrpnenja možgan, da vpliva vsaka količina tega strupa razdevajoče, zlasti še na življensko kal, da pomeni vsaka kapljica alkohola pri roditelju kapljico neumnosti pri rojencu. Vprašanje torej ne more biti, ali se sme dovoliti uživati nekoliko več ali nekoliko manj tega hudega strupa, ampak samo o tem, ali si sme kdo sploh privoščiti ta užitek ali pa se mu mora popolnoma odpovedati. Saj se vendar ne more nobenemu reči: «Zastrupi sebe in svoje otroke; ne stori nič; toda zastrupi se zmerno, zmerno!» Strup je strup in strup ostane strup. In da je alkohol strup, tega ne taji danes nikdo več. Na shodu v Bremenu je profesor Forel izvrstno povedal: «Učinki zastrupljenja, ki deluje počasi in potihem, se ne dajo zasledovati z našimi okornimi sredstvi, pač pa dokazati z natančnimi statistikami, kakor delajo družbe za zavarovanje življenja. Priporočite nam vendar enkrat piti po zmernosti opij ali modro kislino; zakaj pa ne? Čisto majhne mere opija so gotovo tudi neškodljive. Vse zagovarjanje zmerne rabe alkohola obstoji na starem predsodku, na navadi, da se pri nas uživa alkohol.» «Kaj pa je sploh zmernost?» vpraša škof Egger: «Katekizem pravi o njej: Ona varuje povsod pravo mero. Katera je pa prava mera pri pitju? Kdor se je hoče držati, se mora varovati ne samo pijanosti, ampak sploh vsacega užitka, ki škoduje zdravju duše in telesa. (Tudi potomstva! op. pis.)... Vsako škodljivo uživanje gre čez pravo mero, se torej ne strinja z zmernostjo. Vprašanje je torej, če so različne velike škode, katere prištevajo učenjaki in statistiki uživanju alkohola, resnične ali ne. Ako so izmišljene ali pretirane, treba jih je ovreči. Ako so pa resnične, potem zahteva zdrava pamet in krščanska zapoved, da potem uravnamo življenje. Prvo se ne stori, ker je nemogoče in večinoma tudi drugo ne, ker se noče.»

Oglejte si enkrat, gospodje, stvar z stališča «zmernosti» tudi praktično. Ali ste že kje kedaj slišali kakšnega alkoholika reči, da je «nezmeren» pivec? Poznam tovariša, ki je vže kot dijak v svoji mladosti v Mona-

kovem dobil takozvano «pivsko srce» (Bierherz).¹ Ko sem mu nekoč v razgovoru rekel, da on spada gotovo tudi k tistim, ki nikdar nočejo priznati da so «nezmerni» — veste, moji gospodje, kaj mi je odgovoril? «Nikakor; nekoč sem bil tri dni neprenehoma pijan in takrat sem rekel: Sedaj si bil pa enkrat nezmeren.» Moji gospodje, pridigujte le vašo «zmernost», dobili boste vedno stereotipen odgovor: «Dokler ne pijem več, kot prenesem, sem zmeren.» Pridigujte toraj dalje, moji gospodje: Kaj je «zmernost» si bo razložil vsakdo po svoji zasebni potrebi.

«Zmernostno» gibanje — povest lažnjivega Kljukca.

Ako vam to še ne dokaže dovolj, poslušajte vsaj, prosim vas, nauk zgodovine. Tisoč-letja se vže pridiguje «zmernost». Kje so uspehi te tisočletne pridige? Zlo ni postalo manjše ampak še večje. Zlasti odkar je moderna tehnika omogočila pridelovati alkoholne pijače v velikih množinah za nizko ceno, postal je alkoholizem strašna prikazen in se dviguje vedno bolj — vključ vseh «zmernostni» pridigi.

Škof Egger iz St. Gallen-a pravi: Znani «Lažnjivi Kljukci» pripoveduje, kako je nekoč nevedoma zajahal v neko močvirje in se potem samega sebe za lase in ušesa prijel in s konjem med nogama iz močvirja izvlekel. Podobno umetnost pripisujejo zmernosti, ako pričakujejo od nje ozdravljenje vladajočega alkoholnega gorja. Skoraj povsod se je pričel boj zoper pijančevanje z družbami zmernosti, ... toda skoraj vse so kot Forel omeni, po kratkem času navdušenja polagoma zaspale in tihe smrti umrle. Po Forel-u štejejo sedaj vse družbe za samo zmernost samo okrog 91.000 udov, katerih večina je tudi še samo na papirju. Abstinents je pa že na milijone. Abstinentsje v Severni Ameriki štejejo sami sebe na 10 milijonov. Seveda to število ni povsem zanesljivo. V Veliki Britaniji računajo vseh abstinentsov skupaj na 5 milijonov (Forel). Ta števila še vedno naraščajo. Tudi kardinal Manning se je trudil leta, z družbami zmernosti odpomoči nesreči. Slednjič ga je pa privela skušnja do prepričanja, da je prvi pogoj za uspeh — abstinentsna liga...

Vsakdo, kdor le nekoliko preiskuje boležen, za katero se tukaj gre, se bo prepričal; dp na drug način ni mogoče pomagati.

Ali zamoremo za «zmernostno» propagando odgovor dajati.

Kaznjivo lahkomisljena nevednost trdi včasih, da je alkoholizem res nesreča pri pijancu, pri «zmernem» pa brez pomena. To je laž; toda dajmo, da bi tako bilo. Švicarska statistika o vzrokih smrti v večjih mestih navaja vže nekaj let pri več kot 10⁰/₀ možkih, kot edini ali sode-

¹ Popred omenjeno razširjenje srca ali pivski alkoholizem.

lujoči vzrok smrti pijanost. To razmerje je brez dvoma še prenizko, ker se tukaj vpoštevajo le taki slučajji, kateri se razodenejo vsakemu zdravniku, tudi najbolj zagrizenemu alkoholiku in takemu, pred katerim se pijanost skrbno prikriva, kot brezdvoma od pitja povzročeni slučajji smrti. Seveda pa ne živi vsak pijanec toliko časa, dokler ga pijanost ne spravi na oni svet in v mnogih slučajjih se tudi ne da jasno spoznati, če ga je pijanost spravila v grob. Poleg tega stoji Švica, kar zadeva uživanje alkohola, pri srednjih deželah. Tu pride namreč 12 litrov na človeka na leto, na Francoskem pa 17, v Belgiji $13\frac{1}{2}$, na Laškem čez 13 litrov čistega alkohola. Toda vzemimo, da je samo vsak deseti človek pijanec — kar je morda za polovico prenizko — in vsak deseti otrok ima pijanca za očeta. Ali ni to nič? Ali je to res število, čez katero se lahko gre na dnevni red? Ena desetina človeštva pijancev, odsojenih, rojenih, zavrženih pijancev! Toraj »nekaj propalih pljancev, radi katerih se ne sme z vodo izliti tudi otrok iz kopeli«, ni nič. Da je kdo pijanec, ni ravno potreba, da se vsak dan po jarku valja. Lahko kdo umrje na alkoholu, ne da bi kedaj bil do nezvesti pijan.

Toda tudi za »zmernostno« gibanje sledi iz tega nekaj zelo važnega: Da je pridiga »zmernosti« pri — recimo samo eni desetini človeštva tako brez vpliva, da dobesedno do smrti pijejo. Sedaj pa vprašam: Ali nima prihodnje človeštvo, ali nimajo otroci, ki bodo čez 5, 10, 100 let zagledali luč sveta, ali nimajo pravice od nas zahtevati, naj skrbimo za to, da ne zagledajo luči sveta pokvečeni in bolehní, bebasti in zanemarjeni, in vživajo življenje polno gorja in reve, sedaj, ko smo spoznali ogromni del vzrokov tega gorja in rev in vemo, kako jih je treba odstraniti? Nagnenje k pijanju je dedno. Kdor ima nagnenje k pijanosti in kdor je podedoval po stariših to bolezen, zamore se rešiti pogina od alkohola samo s popolno vzdržnostjo. To dokaže skušnja vsakdanjega življenja ravno tako kot statistike o bolnikih odpuščenih iz zdravišč za pijance in rešilnih zavodov. Prvi kozarec — in stara nesreča je zopet tu, vsi uspehi zdravljenja v zavodu so zaman. Ako pridigujemo »zmernost« obsodimo vse pijance in otroke pijancev k pijanosti! Ali zamoremo za to odgovor dajati? Pridigujte toraj, moji gospodje, »zmernost«, če tudi radi tega pogine ena desetina človeštva, samo nobenega fanatizma! — ako je tudi iz te desetine morda vže narasla na eno petino in ako bo tudi, ker alkoholna industrija in alkoholizem tako hitro, grozno hitro narašča in prodira v nedavno njemu še nepristopno kraljestvo žen in otrok, iz te petine morda kmalu nastala četrtina ali tretjina. Le nobenega fanatizma!

Edina rešitev.

Ta smešni način boja zoper alkoholizem mora enkrat vzeti konec. »Zmernostno« gibanje je kakor vojaške vaje; veliko se strelja, veliko ro-

pota — toda vsi streli so slepi. Glavno je: zmernost dovoljuje uživanje alkohola. Škof Egger pravi: «Takozvani „zmerni“ delajo alkoholu komplimente». «Toda ravno to je, zoper kar se moramo boriti, — zoper pijanske navade». In tudi v slučaju, da bi bila «zmernost» v resnici nekaj realnega, tudi v tem slučaju bi jo morali odkloniti, ker se nikdar ne da izvršiti. «Zmernostno» gibanje dela samo zmešnjavo in zadržuje celo gibanje, mora tako delati, dela po svoji naravi tako. Vsi živeči in vsi bodoči rodovi imajo pravico, kateri se ne morejo odreči, zahtevati, da se oproste alkoholne kuge. Vam pa, ki zapirate tej pravici ušesa, vam trkam na vrata vaših src, vas prosim usmiljenja s človeštvom — in ako se že tega nočete usmiliti, usmiliti se vsaj nedolžnih otrok in ne vrzite jih v zevajoč prepad pogube, katero pripravlja alkohol svojim žrtvam! Ako jih pa hočete rešiti, morate znati, da je k temu samo ena pot, pot po kateri so šle pred nami že mnoge države, — da se popolnoma zatre pridobivanje in prodaja alkoholnih pijač.¹ Mi namreč ne moremo upati, da bomo kedaj vse ljudi prepričali o škodljivosti alkohola, še manj pa, da bomo vse do tega pripravili, da se mu odpovedo. Radi tega morajo biti oni, ki tega nočejo storiti, k temu prisiljeni. To ni nič drugega, kakor samoobramba. «Mi ne smemo namreč nikdar pozabiti, da pijanec ne škoduje samo sebi, ampak spravlja v nevarnost vse svoje okrožje. Vsako leto pogine na stotisoče ljudi radi pijanosti drugih. Opozarjam samo na statistiko zločinov in nesreč. Opozarjam na neštevilne družine, trpinčene od pijancev. Opozarjam na milijone, ki se rode bolni in pokvečeni radi pijanosti drugih, ki so s svojo boleznijo nadlega vsej človeški družbi; ki podedujejo to bolezen na otroke in otroke otrok. Ni ga skoraj človeka, ki ne bi že imel škode radi pijanosti drugih. Mi imamo pravico do samoobrambe.»² Nikdo se ne more proti temu sklicevati na človeško prostost ali celo na pošteno pridobljene pravice; nikdo namreč nima pravice, radi svoje prijetnosti ali svojega dobička uničevati drugih. Zakaj pa v Evropi ni dovoljeno prosto prodajati morfij, arzenik, opij?

Pot k uničevanju alkoholizma vede čez agitacijo k lokalni opciji (krajevni odločitvi), to je k pravici občin, da smejo z večino prepovedati alkohol, kakor je v navadi na Norveškem in Finskem in se izvršuje od večine občin na deželi in mnogih mest, in potem dalje do «prohibicije» to je do popolne, prepovedi alkohola, kakor obstoji v sedmih državah

¹ Da ne bo nesporazumenja, omenimo, da noče nikdo prepovedovati rabe alkoholnega vina za verske obrede. Vse postave onih držav, ki prepovedujejo pridobivanje in rabiti alkohol, izrečejo jasno, da se ne marajo dotikati rabe alkohola v verske namene.

² Runge, Die Alkoholfrage, 21.

Severne Amerike.¹ Razume se, da se mora potem skrbeti, da dobe delavci, ki so prej delali v alkoholnih podjetjih, drugod priliko za delo. To se tudi lahko zgodi. Tudi vinogradniku se ni treba ničesar bati. Iz tega da ne sme grozdja več spriditi, ne trpi namreč nobene škode. Uživalo se bo grozdje in pridelovala nealkoholna vina in pila. Vinogradniki bi imeli ravno tukaj lepo priliko izboljšati svoj položaj s tem, da bi združno otvorili take tovarne in prodajalnice. Tu bi se tudi odprlo polje za delavce, poprej nastavljene v pivovarnah in žganjarnah. Poleg tega se bo zelo povzdignilo uživanje sadja s tem, da se bo uničil alkoholizem. Nikdar se ne more dovolj prodajati, kako izvrstno nadomestilo za alkohol je sadje. Znano je tudi, da je potreba za pridelovanje vinskega grozdja zelo veliko delavnih moči in gnojenja, kar se mora potem odtegniti drugod, na primer polju. Delo v vinogradih je v nekem oziru roparsko delo, ker se s tem često oropajo polja dela in gnojenja. Želeti bi torej bilo, iz gospodarskih ozirov, da bi se omejilo in v mnogih krajih bi bilo tudi kmetu v veliko korist, ako bi se raje lotil kakšne druge vrste poljedelstva. Iz napačne starokopitnosti drži se sedaj večkrat vinogradstva, ki mu nese najmanj dobička. Tudi se prebivalcem na deželi ni potreba bati za mošt. Saj je več priprostitih, za gospodinjstvo pripravnih načinov, kako se ne-kisani, brezalkoholni sadni mošt ohrani.²

Na podlagi te knjižice zamore vsaka gospodinja ohraniti sadni in grozdni sok za hišne potrebe. Najboljša pijača mesto alkohola pa je voda. Hoče kdo redilno pijačo, naj izvoli mleko. Zelo priporoča se v gostilnah sveža voda, notri se ožme citrona in da nekaj sladkorja: priprosta limonada, ki se dobi povsod, kjer se želi. Jaz sem jo dobil celo v monakovskih pivskih palačah brez težave. Takozvano «siljenje k pitju» se veliko lažje premaga, kot si predstavlja, kdor tega še ni nikdar poskusil. Kdor hoče pa na vsak način imeti vino, ima veliko izbiro med izdelki cele vrste tovarn brezalkoholnih vin, pridelkih, ki so pa včasih sumljivi. Odsvetovati se mora zelo škodljiva sodina voda. Tudi mineralne vode niso brez pomisleka, zlasti, ako se pijejo vsak dan. Odsvetovati se morajo poskusi zrnsko kavo, čaj, kakao in čokolado udomačiti kot pijače v nadomestilo za alkohol, — ker imajo v sebi razne strupe, kofeln, tein itd. in ker le raditega ne

¹ Država Maine ima prepoved že od leta 1851. Jasno je, da prepoved nima popolnega uspeha, dokler se alkohol v sosednji državi svobodno prideluje in prodaja. Radi tega tudi ni v onih sedmih državah alkoholizem popolnoma uničen. Iz tega pa, — kot se je včasih zgodilo — proti prepovedi kaj sklepati bi bilo otročje. Na Finskem je alkohol večji del prepovedan. Radi tega je tudi uživanje alkohola najmanjše v Evropi, povprečno dva litra na človeka.

² Primeri: Prof. dr. Müller Die Herstellung unvergohrener und alkoholfreier Obst- und Traubenweine. Frauenfeld, 1896. Mk 1.—.

povzročajo večje socialne škode, ker se uživajo navadno v majhnih merah. Tudi iz gospodarskih ozirav se uvedenje teh nadomestilnih pijač ne more priporočati. Strupa prosta sladna kava se pa priporoča. Tudi posušeno sadje je dobro nadomestilo.

Nemški škofje proti alkoholu.

Škofje zgornje-renske cerkvene provincije so izdali skupen pastirski list, v katerem pozivajo vse vernike v boj proti alkoholu, ter naračajo, da se mora prebrati vsako leto enkrat v kakšni postni nedelji v cerkvi raz prižnice. Ta velepomembljiv list se glasi;

Škofje cerkvene provincije ob zgornjem Renu so sklenili v konferenci v Freiburg-u leta 1904, skupno povzdigniti glas, da bi vse svoje vernike opozorili na boj zoper sovražnika, ki pokonča več človeških življenj, kakor kuga in vojska, ki napolnjuje bolnišnice in norišnice, sirotišnice in ječe, ki uniči obstanek, srečo in mir nešteti družin, zastrupi že otroke in navdaja mladi naraščaj z boleznimi; — zoper sovražnika, ki prizadene največ škode na zdravju, premoženju, нравstvenosti celim občinam, da celemu narodu, in nalaga nemškemu ljudstvu za škodo, katero mu stori, še letnega davka okrog 2500 milijonov mark; — zoper sovražnika, ki je v svojem bistvu protikrščanski, razdira vero in pobožnost, slabi versko zavest, kvari značaj, ter je bolj kot vsak drug združen s strastjo nečistosti.

Ta sovražnik je alkohol, nezmernost v uživanju opojnih pijač.

Ni nam potreba naštevati na drobno kako veliko in kako škodljivo je to zlo in kako narašča vedno bolj. Ni nam treba navesti strašnih števil, ki krijejo v sebi toliko rev in bolesi, toliko škode in propadanja.

Toda naša dolžnost je, da skrbimo zato, da v boju zoper tega sovražnika, kateri boj je po splošni sodbi potreben, in v protialkoholnem gibanju, naše škofije ne zaostanejo. Radi tega bi hoteli najpoprej v vsako hišo in v vsako vest zaklicati resen opomin Gospodov: Varujte se, da vaša srca ne bodo obtežena s požrešnostjo in pijanostjo! (Luk. 21, 34.) In bi hoteli, da bi vsakdo premislil besede sv. Bernarda: Ti vendar ne moreš piti obenem keliha Kristovega in keliha hudičevega; kelih hudičev je pijančevanje in pijanost, kelih Kristov je vzdržljivost in zmernost. (Ep. 2. Nr. 2). Posebno opozarjamo očete in matere na njihovo sveto dolžnost vzgajati otroke, in na njihovo grozno odgovornost v tej zadevi. Njihova dolžnost je skrbeti, da se otrokom alkohol popolnoma prepove, ker po splošni sodbi zdravnikov se ne more imenovati alkohol v vsaki obliki in množini, za otroško starost drugače kakor strup. Vi morate vašo mladino strogo nadzorovati in udušiti vsako nagnenje k nezmernosti že v kali.

Dalje nam je pa pred vsem na tem ležeče, da se uvede v podjetjih, katera so namerjena proti alkoholu, načrt, red in organizacija, ker le tako se zamore pričakovati trajen uspeh. Radi tega ukrenemo sledeče:

1. Vsa v škofiji uvedena društva za moške (marijanske kongregacije za moške in za mladeniče, Vincencijeve družbe, društva za rokodelske učence, pomagače, za delavce, ljudska društva, čitalnice itd. morajo obenem tudi biti društva zmernosti, to je morajo čislati čednost zmernosti, ne smejo trpeti nobene nezmernosti pri zborovanjih in pri članih, ne smejo trpeti, da bi se v njih sililo k pitju, in spoštovati in braniti nje, ki so se odrekli vsem opojnim pijačam. Poleg tega se mora v vseh takih društvih razpravljati vprašanje zmernosti, pokazovati na škodo, katero povzroča alkoholizem in navajati sredstva proti njemu.

2. Da bi se katoliška društva za boj zoper zlorabo opojnih pijač, zlasti žganju in nраво-verskih in gospodarskih posledic pijanstva, množila po številu članov in postajala financijelno silnejša, naj se pri vseh zborovanjih nabirajo novi udje. Najbolje bi bilo, ako bi vsi udje takih društev za kolikor mogoče majhen mesečen prispevek pristopili tudi k družbam zmernosti. Lahko pristopijo pa tudi društva kot taka k družbam zmernosti, ter si naroče za prispevek iz društvene blagajnice, protialkoholne liste in tiskovine.

3. Tudi ženska društva (kongregacije za žene in za dekleta, ženske Vincencijeve in Elizabetine družbe, društva za matere, za ženske, za posle, za prodajalke itd.) se morajo seznaniti z gibanjem za zmernost, ter navajati, da ga podpirajo z darovi in z molitvijo. Njihova naloga je pred vsem boj zoper zastrupljanje otrok v družinah, zoper razvado, da dekleta obiskujejo gostilne, nadalje skrb za družine, ki so vsled strasti pijančevanja prišle v revščino, zlasti za uboge otroke starišev pijancev.

4. Mi hvalimo in priporočamo, da se vpelje povsod, kjer je mogoče in potrebno tako dobrodelno društvo »Kreuzbündnis«, čegar udje se zavežejo k popolni ali le delni vzdržljivosti od opojnih pijač.

5. Vodstvo vsega zmernostnega gibanja v vsaki škofiji, hočemo izročiti izkušenim duhovnikom in možem posvetnega stanu, ki bodo vedno pripravljeni sodelovati z voditelji in načelniki verskih in svetnih družb in posredovati pristop k katoliškim družbam zmernosti, in kateri bodo tudi nam redno poročali o napredku gibanja.

V našem gospodu Jezusu Kristusu, čegar bridko trpljenje mi sedaj častimo in katerega mi sedaj iz ljubezni do nas slišimo s križa tožiti, »žejen sem«, prosimo in opominjamo velečastito duhovščino in naše ljube vernike, naj pomagajo, kolikor je v njihovi moči, da se izvrše in v djanju izpolnijo navedena navodila, katera nam narekuje samo skrb in dolžnost do našega naroda in ljubezen do duš in do domovine. Ako se vsa številna in procvitujoča društva in družbe na način, kakor ga mi želimo, postavijo v bran zoper skupnega sovražnika, ako združijo v ta namen vsi svojo gorečnost in molitve, ne bo izostal uspeh. Storite toraj vašo dolžnost in obvarovali boste sebe nesreče in škode, zatvorili vire revščine, ter si pridobili zaslug za sebe in za vso človeško družbo.

Milost našega gospoda Jezusa Kristusa bodi z vsemi vami. Amen.

Ta pastirski list naj se prebere vsako leto na cvetno nedeljo (ali na trpno nedeljo) vernikom raz prižnice.»

Tomaž, nadškof Freiburški,

Dominik, škof Limburški,

Paul Wilhelm, škof Rottenburški,

Adalbert, škof Fuldenski,

Jurij Henrik, škof Mainški

Alkohol in dolgost življenja.

(Dalje in konec.)

SCOTTISCH TEMPERANCE LIFE ASSURANCE CO. L. D. je primeroma mlada zavarovalnica, torej še nima toliko umrlih, ker so bili njeni zavarovanci šele pred kratkim od zdravnikov preiskani, vendar se že vidi, da je tudi tukaj razloček med umrljivostjo abstinentov in umrljivostjo zmernikov tak, kakor pri onih dveh starejših zavarovalnicah. Sledeča tabela sama govori:

LETA	PRI ABSTINENTIH			PRI ZMERNIKIH		
	pričakovali so mrličev	pa jih je umrlo le	torej ‰	pričakovali so mrličev	pa jih je umrlo le	torej ‰
1883—87	43	15	35	11	7	62
1888—92	159	79	50	49	33	68
1893—97	290	138	48	95	67	70
1883—97	492	232	47	155	107	69

Torej razmerje umrljivosti med abstinenti in zmerniki kot med 47 in 69.

«Britisch Empire Mutual Life Office» ustanovljena 1847, je odprla 1883, oddelek za abstinente. Do 31. decembra 1899 je zavarovala 2551 abstinentov. Umrlo jih je le 56‰, torej le dobro polovico toliko, kakor bi bili smeli po tabeli H. M. pričakovati.

Dr. Helenius našteva še celo vrsto zavarovalnic, ki vse priznavajo, da morajo abstinentje, daljše življenje pričakovati kot zmerni, da imajo zavarovalnice torej od njih večji dobiček, ker dalje časa premije vplačujejo in je treba kasneje zavarovalnino izplačati. Zato pa tudi zavarovalnice v deželah, kjer je dosti abstinentov zavarovanih, istim popuščajo odstotke pri premijah, ali pa jim pri vzajemnih priznavajo večji dobiček.

Ena zavarovalnica si posebno prizadeva, da bi abstinente storila deležne vsega dobička, ki ga zaslužijo, ko se gre za življensko zavarovanje. Ta je Abstainers and General Insurance Co., Ltd. v Birmingham-u, ki je za podlago svojih računov vzela izkušnje angleških

bolniških blagajn, tako istih, ki imajo med udi le abstinente kakor tistih, ki zahtevajo od udov le zmernost. Pa bilo bi predolgo, navajati njene tabele in račune. Morda jih navedemo kasneje, ko bomo že druge potrebnejše momente alkoholnega vprašanja obdelali.

Slednjič naj govori dr. Hawkins, eden izmed direktorjev družbe Victoria Mutual Assurance Society, ki je pri družbini seji dne 19. februarja 1900 tole rekel:

«V poročilu je neka druga reč, na katero vas opozorim, namreč razloček med umrljivostjo v splošnem oddelku in umrljivostjo v abstinentskem oddelku. Zapazili boste, da znaša število zavarovanj, ki so se izplačale, v primeri z dohodki od strani abstinentskega oddelka proportionelno le polovico izplačil v splošnem oddelku. Bolj presetljivega dejstva, v štirih številkah izraženega, še nisem videl. Dve reči moram omeniti. Prvič, da to ni prenatržen rezultat, do katerega se je prišlo morda v enem letu. Ko se je delal zaključek čez zadnjih pet let, se je izkazalo, da je dobiček dvakrat tolik kot v splošnem oddelku. Drugič opozarjam, da se primera ne dela med abstinenti in splošnim občinstvom, ampak med abstinenti in med — kakor smem soditi — zmernimi. Pravim «zmernimi», ker naša družba je vse storila, da pivce odganja. Kdor se hoče pri nas zavarovati, mora dovoliti, da ga preišče zdravnik, ki popolnoma pozna vse zla, ki jih povzroča nezmerno uživanje alkohola, in če ta zdravnik spozna, da dotični vživa alkohol čezmerno, ga ne sprejmemo. Sicer pa mora prosilec slovesno izjavo podpisati, da je ali strogo zmeren ali pa popolno abinent. Torej smem trditi, da one številke kažejo dolgost življenja abstinentov v primeri z zmernimi. — Mislim, da kot misleči državljani moramo narediti pravilne zaključke iz teh števil. Za me so tako presenetljive, da se čudim, zakaj jih že zdavna vse abinentne družbe z vseh streh ne trobijo, in zakaj jih mi drugi misleči sodržavljeni temeljito ne uvažujemo. Za nas so posebne važnosti, ker vemo, kako globoko segajočo vlogo igra alkohol v vsakdanjem življenju. — Jaz sam nisem abinent, sem sploh take duševne nravi, da ue morem pripadati nobeni stranki, tudi v politiki ne. Nimam poželenja, da bi gostilne s silo zaprl, ali komu branil, da se ga ne bi «nalezel» notri, če ga je volja. Pa tudi nisem pravi pivec, ves alkohol, ki ga zavžijem je par kupic vina v osmih ali desetih dneh. Vesel sem, ker mislim, da imam najboljši vzrok za to porcijo — pijem jo, ker se mi poljubi. Pa nikdar si nisem predstavljal, da mi to koristi. Katere zaključke naj torej storimo iz teh števil in dejstev, ki sem vam jih predstavil. Edini zaključek, do katerega pridem je ta, da je alkohol škodljiv. Ne trdim, da te številke dokazujejo, da alkohol v skrajno mali meri vživan, življenje krajša; prepričale pa so me, da tista mera alkohola, ki jo vživajo takozvani zmerni pivci v zdatni meri življenje krajša.

Ta družba ima med zavarovanci nekako eno tretjino abstinentov. Isti Hawkins je pri isti priliki zavrnil par poskusov oslabiti dejstvo, da je med abstinenti umrljivost manjša. Prvič se je ugovarjalo: abstinentje so že od narave tako trdni, da ne potrebujejo alkohola. Hawkins je to zanikal: «vsi vemo, da morda 19 izmed 20 postanejo abstinentje iz načelnih razlogov, in ne morda, ker so fizično močnejši. Drugič so ugovarjali, da je zato med zmernimi več umrljivosti, ker ravno slabotni ali starejši abstinentje prestopijo v oddelek zmernih. Pa, ko se je preiskavalo, našli so, da v dotični dobi pri isti zavarovalnici ravno nobeden teh prenešenih ni bil umrl.

A.

Alkoholno vprašanje na učiteljskih konferencah.

(Dalje.)

Celjski okraj.

Tema: «Kako vplivaj šola na mladino, da se obvaruje navade pijančevanja in se uveri o kvarljivosti alkoholizma?» Poročal gospod Lang Friederik, nadučitelj v Vojniku.

Teze: V prvi vrsti uspešnih bojevnikov zoper alkoholizem ne sme šola nikakor manjkati. Učitelj naj porabi vsako priliko, ki se mu nudi da tudi na to stran koristi. Naše ljudstvo mora postati tako, da bo zapustilo potomcem žlahtno doto — treznost.

2. Otroci naj se pouče, da se da tudi brez alkohola živeti in da je njega čezmerno uživanje zelo škodljivo.

3. Učiteljev vzgled je najboljše orožje v boju zoper alkohol.

4. V nadaljevalnih šolah bodi pogostoma razgovor o nevarnostih, katere so posledice nezmerne uživanja alkoholičnih pijač.

5. Učitelj nabavlja za šolsko knjižnico take knjige in spise, v katerih se pobija alkohol.

6. Učitelj sklicuj o prilikah starše k skupnim sestankom in govori tu in tam o strupenem alkoholu.

7. Ustanavlja telovadna in pevska društva.

Slomškove zveza.

Tema: Učitelj v boju proti alkoholizmu. Poročal g. J. Štrukelj učitelj na Robu.

Teze: 1. Alkohol je izmed največjih sovražnikov človeškega telesa; deluje uničevalno na razkrojitev otročjega organizma in ovira njega normalni razvoj in otežuje učenje in učiteljstvo.

2. Da bode šola imela v boju proti alkoku uspeh, naj se uvede na učiteljskih pouk v alkoholizmu; učiteljstvo naj pri učiteljskih skupščinah in uradnih konferencah o njem poroča; ustanovi naj se zmernostno društvo slovenskih učiteljev, čigar glavni namen naj bode preosnova samega sebe. Pouk v šoli naj se uredi v protialkokoškemu smislu.

3. Učiteljstvo naj se z vso vnemo oprime socijalnega delovanja in naj ustanavlja izobraževalna in bralna društva, ljudske knjižnice, v katerih ima priliko delovati s predavanji v oni namen.

4. Med ljudstvom naj učitelji širijo protialkokoške spise.

Gorica.

Tema: Šola v boju proti alkoholizmu. Poročevalec Ivan Krašovec, nadučitelj v Gorici.

Teze: a) Šola priznava, da je alkoholizem največji nasprotnik človeškega, duševnega in npravstvenega razvitka.

b) Šola se pridružuje onim, ki se bojujejo proti njemu, zato se naj mladina opozarja pri vsaki priliki na škodljivost alkohola.

c) Vprašanje o alkoholizmu je tudi vprašanje vzgoje.

d) Potrebno je, da se uvede že na učiteljsko pouk o tem predmetu.

e) Pri reviziji čitank in drugih učnih knjig se naj opuste stari nazori o alkoholu ter uvedejo nove izkušnje o njem.

f) V učiteljske knjižnice se naj sprejemajo knjige in spisi o alkoholizmu.

g) Da se bo šola uspešneje bojevala, se naj ustanove društva učiteljev abstinentov.

Tolminski okraj.

Tema: Kako naj sodeluje šola v boju proti alkoholizmu. Poročal c. kr. okr. zdravnik.

Teze: Ustanavljajo se naj med ljudstvom društva za zmerno uživanje opojnih pijač. Prepoveduje se naj strogo uživanje vsake opojne pijače med šolskimi otroci. Učitelj bodi v vedni dotiki z roditelji, da more v tem oziru uspešneje delovati. Prirejajo se naj s šolskimi otroci izleti, pri katerih se morajo vsi udeležniki zdržati opojnih pijač. Ob nedeljah in praznikih popoldne se bavi učitelj v šoli z odraslo mladino ter jo poljudno poučuj v strokah kmetijstva, oziroma obrti, nahajajoče se v dotičnem kraju, ter jo s tem odvrcaj od obiska krčem.

Sežanski okraj.

Tema: Boj proti alkoholizmu v ljudski šoli, način in sredstva, ki se jih naj poslužuje.

Teze: 1. Vse ljudskošolske knjige se naj predelajo v antialkoholnem duhu in tudi učni načrti za ljudske šole se naj v tem smislu izpremene.

2. Po vaseh se naj ustanove čitalnice, kjer mogoče, tudi ljudske knjižnice.

3. Učitelj naj sam podpira antialkoholna društva. Kjer mogoče, se naj taka osnujejo. Skrbi se naj, da se med ljudstvom širijo brošure, ki bičajo alkohol in njegov vpliv.

4. Slednjič naj priskoči temu gibanju na pomoč država s tem, da naloži prav visok davek na žganje, ki je pravi strup za človeški svet.

V Trstu.

Tema: O boju proti alkoholizmu. Poročevalec c. kr. deželni zdravstveni svetnik Fran Perlot.

Za alkohol!

Kako prijetno odleže pri želodcu marsikomu, ki sicer trdi, da ni načeloma naš nasprotnik, ako najde kje v kakšnem listu kaj na korist alkohola! Kakor da bi se ljudem smilil stari grešnik in človeški trinog alkohol, o katerem se govori vedno le slabo a nič dobrega. In kako hite dnevniki vseh vrst ponatisniti take opazke! Seveda odprto nastopiti proti alkoholnemu gibanju, za to je treba posebne korajže, a tako — le po strani pičiti na ta način, to pa ni tako hudo.

Zanimivo je toraj, ako se posreči včasih zaslediti, v katerem loncu se kuhajo take reči. Danes eden zgled:

V Berlinu izdaja neki gospod Artur Kirchhoff časnik »Das Leben«, v katerem napada strastno vse protialkoholno gibanje. Svoje slavospeve na alkohol skuša podpreti z izjavami, seveda popolnoma neresničnimi, raznih zdravnikov, učenjakov itd. In iz te njegove kovačnice gredo puščice

proti abstinenci in slavospevi na alkohol po vseh nemških deželah in zajdejo tudi drugim.

Kdo je Kirchhoff? —

«Feder», glasilo splošne nemške pisateljske zveze, pove v številki 139, od 1. aprila, iz njegovega življenja sledeče: Kirchhoff je že poprej izdajal 1. «Berliner wissenschaftliche Korrespondenz», potem 2. «Pariser Weltausstellung», pod tvrdko Kirchhoff & Co., katero podjetje je prišlo na boben. Potem je ustanovil 3. Kirchhoff's technische Blätter», ki stoje pri vseh sodelavcih v zelo neprijetnem spominu. Bil je večkrat zarubljen, potegnil jo je slednjič v Tegel in potem zginil za nekaj časa. Čez pol leta se je zopet prikazal v Monakovem, kjer je hotel izdajati list v prid pivovar-narjem, in sedaj je prišel v Charlottenburg itd.

Na to je pričel izdajati «Das Leben» in trdi, da stoji list gmotno zelo dobro. Mi mu verujemo, bomo takoj povedali zakaj. «Das Leben» se je imenoval poprej «Medizinische Blätter» (Zdravniški list), potem «Populär medizinische Wochenschrift» (Poljudno zdravniški tednik) in sedaj «Das Leben» (Življenje). List je bil ustanovljen, kakor Kirchhoff v vabilu na naročbo odkrito pove, zato, da bi **deloval proti prenapetemu abstinencijskemu gibanju, ki se je pojavilo v zadnjem času z ozirom na alkohol.** Predno je list ustanovil, napisal je Kirchhoff oklic na vse pivovarnice, ki sklene tako:

Dovolim si toraj Vas prositi, da podpirate moje prizadevanje, kakor je storila pivovarnica, namreč:

1. **Da mi ravno tako kakorska pivovarnica pomagata, da izvršim svoja organizacijska podjetja s tem, da mi pošljete enkratno poljubno vsoto.** Ta organizacijska podjetja bodo trajala še dva do tri mesece, ker upam, da bom dosegel z nekim posebnim načinom, da bode takoj v začetku list izšel v 60 do 70.000 izvodih, ki bodo najbrž v teku enega leta narastli na četrto milijono.

2. Prosim, da bi naročili **večje število izvodov moje prve številke** za poskušnjo, katero Vam ponudim po sledečih pogojih:

1000 izvodov	120 Mk	6000 izvodov	570 Mk
2000 »	230 »	7000 »	630 »
3000 »	330 »	8000 »	680 »
4000 »	420 »	9000 »	725 »
5000 »	500 »	10000 »	775 »

Poslednja stran platnic onih izvodov, katere ste kupili Vam stoji na razpolago za kakršna hočete naznanila v zadevi Vašega podjetja in sicer popolnoma brezplačno. Z ozirom na izvanredno mnogovrstnost in bogato vsebino prve številke, katero dajem na

ogled in o kateri so se mnogi zdravniki izrekli, da je jako zanimiva, bo gotovo našla splošno priznanje. Raditega bi se priporočilo, da jo pošljete povsod, kjer se Vaše pivo prodaja, pa tudi na razne Vaše zastopnike doma in na tujem, slednjič tudi povsod, kjer se Vaše pivo ne toči, a bi Vi radi videli, da se vpelje.

Prosim toraj, da mi o tej zadevi kakor hitro mogoče kaj sporočite, ter se podpišem

Vaš najponižnejše udani

Artur Kirchhoff.

To se pravi z drugimi besedami: „Zdravniški listi“ ali kakor se jim sedaj pravi „Življenje“ s svojim izdajateljem Arturjem Kirchhoff so — da se rahlo izrazimo — odvisni od zvenceh Judeževih grošev pivovarnarjev, tako odvisni, da morajo neprenehoma pobijati abstinenčno gibanje, ako hočejo imeti potrebni denar in milost pivovarnarjev.

Seveda upamo, da niso profesorji in zdravniki, katere je Artur Kirchhoff prosil za izjave, ničesar slutili o tem razmerju. Drugače bi se jim moralo reči: «Povej mi, s kom se pajdašiš in povem ti, kdo si».

Toraj ni vsemu verjeti, kar poročajo ugodnega za alkohol razni časniki, naj bo tudi podpisan zdravnik, profesor ali kaj podobnega.

Mi ne smemo pozabiti, da imajo naši nasprotniki dva mogočna zaveznika: Človeško strast in kapital.

Kaj moramo v kratkem času doseči?

Govoril sodnik **dr. Herman M. Popert** iz Humburga na II. shodu nemških abstinentov v Altoni od dne 15. — 19. julija 1904.

Beseda: «fanatizem», «prenapetost», edino orožje, ki ga sploh imajo gospodje nasprotniki tudi sicer ni družega kot fraza brez pomena. Gre le na to in je zmožna le, da nejasne glave vjame in da oblati navdušenje, ki začenja postajati neprilичno. Zoper moj današnji govor se pa to orožje niti rabiti ne bo dalo. Ne bom govoril navdušeno, le čisto prozaično bom iz vrste nepobitnih dejstev nekatere potrebne zaključke storil.

Najprej kratek izpis iz knjige dolgov alkoholovih. Alkohol postavi, nizko računjeno, vsako leto 180.000 Nemcev pred kazenskega sodnika. Kolikor se more izvedeti, deluje pri tem pivo hujše ko žganje, in vino hujše kot pivo, gotovo je to glede zločinov proti varnosti osebe.

Povprek je prišlo na vsem Nemškem v letih 1882—1893 na 100.000 kaznizmožnih po 163 zločinov. V središču žganjepitja, v Brombergu pa je bilo povprečno število 317, v središču pivopitja v Monakovem l. 536, v središču v Pirmasensu (Rhein-Plalz) pa celo 604. Ne bi pričakovali, da je vino najhujše! Op. ur.)

Obubožanje vsled alkohola je znatno. V spisu: «Hamburg in alkohol» sem dokazal, da je alkohol hamburško ubožno blagajno l. 1901 za en milijon mark obremenil. (Hamburg ima okoli 700.000 prebivalcev).

Kako trpi zdravje narodovo pod alkoholom, kažejo sledeče številke: 60 odstotkov bebastih je rojenih od pijanosti vdanih staršev, ravno tako 52% božjastnih, 46% zločincev, 60% javnih nečistnic, 66% pijancev od staršev pijancev.

Najbolj zmerina prikazen nezmerne pitja je delirium tremens. Spremljevalke pitja, katere se imenuje v vsakdanjem življenju «zmerne», pa so; vnetje obisti, skrčenje obisti, zatolščenje srca, vnetje srčnega mesa, jetrne bolezni, vodenica zaapnenje žil, maščabnost, protin, kamni v mehurju, diabetes.

Splošno znana je Bollingerjeva številka: Med 5700 mrličih, ki jih je Bollinger v Monakovem seciral, je konstatiral 43% smrti vsled povečanja in zatolščenja srca (Bierherz).

Trdno stoji, da je verjetnost daljšega življenja pri abstinentih za 22—26% večja kot pri čisto zmernih.

Naš veliki sobojevnik dr. Helenius iz Helsingforsa je to dejstvo prvi dokazal.¹ Nihče nasprotnikov tudi le poskusoval ni ovreči ga, akoravno je hamburška osrednja zveza zoper alkoholizem razpisala 1000 mark nagrade, če bi se komu posrečil ta poskus.

Alkoholni obrt zovejo «cveteči obrt». Kako «cvete» kažejo te številke:

Če je srednja umrljivost 100, je umrljivost pivovarjev 245, gostilničarjev in žganjetržcev 275, uslužbencev gostilniških (natakarjev itd.) celo 397.

Že gloje alkohol tudi na naši vojskini moči. V deželi piva, na Bavarskem je med vojaki dvakrat toliko srčnih napak kot na Pruskem. Po celem Nemškem pa tožijo, da med dijaki posledice akademičnih pivskih navad tako nastopajo, da je njih vojaška zmožnost oslabljen ali čisto uničena.

¹ Glej članek: Alkohol in dolgost življenja.

Vkljub tem nevarnostim je narasla svota zavžitega alkohola na letnih 3300 milijonov mark, torej trikrat toliko kakor za vojsko in mornarico skupaj izdamo.

Jeli to prenapetost ali trezno misljenje, če zaključujemo: Tukaj se mora kaj storiti v pomoč!

Kaj naj se torej stori? V naših prenaloženih časih nič nekoristnega. Brez koristi bi bilo, kar ne bi zamašilo vira alkoholizmovega.

Vir pa, hvala Bogu, ni morda v neozdravljivi strasti širokih slojev naroda, dandanes tudi ne več v nevednosti. Vir nemškega (slovenskega) alkoholizma je v nemškem (slovenskem) siljenju k pitju. V tem razumemo moralično priganjanje k vživanju alkoholnih pijač ob vseh mogočih prilikah.

Siljenje k pitju, to leži na vsakem Nemcu (Slovcu) od najnižjih do najvišjih.

Ta sila pa se mora zlomiti, zlomiti v korenini.

To silo vzdržuje ne morda naše ljudstvo kot celoto. Ljudstvo sicer po otročjem zvesto veruje, da bi brez »pijače« prenehalo vse veselje na zemlji. Pa vendar že uvideva, da mnogi nimajo več te vere, in ljudstvu samemu ne pride na misel imeti jih zato za brezverce in krivoverce.

Vzdrževalci siljenja k pitju so marveč tisti rojeni plebejci, tista srednja plast vsakega stanu, ki tudi sicer vsak napredek opira. Ta mala, manjvredna manjšina, ki v splošnem alkoholnem močvirju vidi stanje, ki njih naravi odgovarja, in ki v njem vidi edino možnost njih osebno manjvrednost nekoliko zakriti. Ta manjšina vsiljuje občinstvu svojo voljo.

To dosego z orožjem zasmehovanja, ki je značilno orožje nizkih natur.

To orožje pa je le vspešno vsled strašnega pomanjkanja državljsanske (civilne) korajže ki se nahaja v vseh stanovih in katero je že Bismark bridko obžaloval: Isti nemški mož, čigar telesna srčnost ne omaga proti trem nasprotnikom, on se plašno skriva le prepogosto pred zasmehljivo besedo ničvrednega.

Zato torej se gre: Moč teh duševnih plebejcev, ki vzdržujejo silenje k pitju, ta se mora zlomiti v vseh stanovih.

Ali pa je za to treba abstinence? Ali ne zamore tega kako zmernostno gibanje? Ne! Zmernostno gibanje ima gotovo najboljšo voljo; krivično bi bilo mu očitati napake Hueppejeve ali podobnih mož, katerih izjave sedaj pivovarski časopisi posebno radi priobčujejo.

Ali zmernim manjka moči. Jaz vsaj bi rad enkrat videl zmernika, ki bi pokazal nasproti označenemu zasmehovalcu srčno svoje prepričanje. Danes se zmerni v njih dejanjih še vsi načelno klanjajo oblastnosti zasmehujočega plebejca in s tem ne pobijajo pivskega strahovanja ampak ga podpirajo.

Boj zoper vzdrževalce pивske siie vodi od začetka, odkrito, brezobzirno in uspešno — abstinencia. Najprej v defenzivi: ob vsakem posameznem abstinentu, pri kateremkoli družabnem sestanku, si zabavljajoči plebejec zobe polomi, kakor pes ob železu. — Potem pa v ofenzivi: Abstinent deluje kot osvoboditelj za vse številne dostojne ljudi, katere je zasmehovalec dotlej strahoval s silo pitja.

To je naš najbližji vojni cilj, ki ga v doglednem času moremo in moramo doseči. Vsi dostojni ljudje v nemškem (slovenskem) narodu morajo v bližnjih letih spoznati, kedo so vzdrževalci in nositelji pivskega strahovanja, in kaj naj se o njih misli.

Vzdrževalci siljenja k pitju so občenevarni, ker oni so podlaga narodnega alkoholizma. Oni uničujejo zdravje našega ljudstva. Oni tirajo v revščino in rušijo srečo družini. Oni slabijo narodno in vojno moč in morijo upanje bodočnosti.

Oni so «manjvredni», ker to je vsak ki se do idealnih misli ne more povspeti in ki se jih boji, ker se boji za svojo osebnost.

Oni so strahopetci, upajo si le zasmehovati, ker vedo da so že v večini nasproti tistim, ki se jim ustavljajo.

Skratka nedostaja jim vseh lastnosti, ki delajo moža vrednega člana človeštva. Te lastnosti pa delajo čast moža, zato zasmehovalcem odrekamo moštvo.

Zato kličem: Ves nemški (slovenski) narod, ali abstinent ali ne abstinent mora biti prepričan o resnici stavka:

Ni mož, kedor druge s zasramovanjem k pitju sili.

Mrtvaška knjiga.

Nekdo se je potrudil, da je pol leta pregledal vsak dan šest nemških dnevnikov, ter iz njih izpisal imena oseb, ki so umrle ali na užitem alkoholu ali pa na zločinu povzročenem od alkohola. Našel je 106 novic o 124 slučajih smrti. S samomorom radi zavžitega alkohola ali pa radi zločina, storjenega v alkoholu končalo se jih je 19, na nesrečah povzročenih od alkohola 29; vsled pijanosti povzročeni prepir je veljal življenje 51.

osebam. V pijanosti je bilo umorjenih 12 soprogov ali soproj; 7 nedolžnih otrok je bilo umorjenih od pijanih starišev; očeta v pijanosti umorili so 3, brata tudi 3. Pomisliti se pa še mora, da mnogo takih slučajev ne pride v časnike in da ni mogoče pregledati vseh časnikov.

Prosinec. V vasi Hoof je zabodel Ernst Ecker na plesišču Theobalda Gerharta in potem je njega ubil Rudolf Müller. — V Zabrze je prevrnila pijanka Jadwiga Bartecko gorečo petrolejno svetilko ter na opeklinah umrla. — V Kattovitzu je padel črevljar Pavel Dziech v pijanosti skozi okno tretjega nadstropja ter se ubil. — V Berlinu je padel referendar Pavel Pauly v pijanosti po stopnicah in obležal mrtev.

Svečan. — V Lichtensteinu pri Bambergu je zavžil 9letni sin nekega kmeta toliko alkohola, da je takoj umrl. — V Monakovem je zabodel nek blagajničar, katerega so vrgli iz gostilne na cesto, v pijanosti mimoidočega vodnika tramvaja. — V Berlinu se je napila 38letna Emma A. do smrti. Zavžila je vsak dan $\frac{3}{4}$ litra ruma. — V Schönfeldu je ubil v pijanosti krčmar Eckert v prepiru svojega 26 letnega sina.

Sušec. — V Neustadtu O.-S. so našli truplo pijanosti udanega delavca Jožefa Försterja, poleg njega prazno steklenico žganja. — V lipski bolnišnici je umrl 64letni Gräf na ranah, katere mu je v pijanosti z nožem zadel njegov sin. — V Berlinu je zabodel monter Engler v prepiru tapetnika Frančiška Wagnerja. — V Weizi ubil je nek tovariš posestnikovega sina Edvarda Schenke, ko se je vračal po noči iz krčme domov.

Mali traven. — V Nürnbergu ustrelil je nek Juri Rensch, potem ko je 71 kron zapil, najprej natarcarico in potem sebe.

Veliki traven. — V Berlinu je hotel 61letni mizar Emil Brusendorf ponoči izpiti ostanek piva, toda zamenjal je steklenico in izpil salmijak ter umrl. — V Berlinu je umrl 50letni Heinrich Zahn, ker je v pijanosti padel po stopnicah. — V Zaarbrückenu je umrla zakonska dvojica, potem, ko je naprej vzela starostno rento ter jo zapila na žganju, vsled zastrupljenja z alkoholom. — V Berlinu se je ustrelil v gostilni močno pijani Dobbartin.

Rožnik. — V Pechbachu pri Klingentalu sta izpila dva 6 in 4letna otroka krčmarja Klierja steklenico žganja ter umrla na zastrupljenju. — V Fischbachu se je skregal nek fant z nekim dekletom, prerezal ji vrat ter skočil potem sam v vaški vodnjak in vtonil. — V Berlinu je zabodel pijači udani zidar Gorlinski na javni cesti svojo ženo. — V Bittkovu je zabodel alkoholni rudar Kollorz svojo ženo in težko ranil neko žensko, ki ji je priletela na pomoč. — V Ahlsdorfu je prišel 4letni sinček kovača Manna k steklenici žganja in toliko izpil,

da je umrl na zastrupljenju. — V Kemptenu je bil pri prepiru v krčmi hlapec Maurus z nožem zaklan in drugi hlapec težko ranjen.

Mali srpan. — V Barmecku pri Hamburgu obesil je nek mesar v pijanosti svojega 9 letnega sina in potem samega sebe. — V Sgorselitzu pri Namslavu ubil je tesar Sevina svojo pijači zelo udano ženo. — V Berlinu se je ustrelil trgovec H., ker so ga njegova žena in otroci radi njegovega pijančevanja zapustili. — V Berlinu je umrl 56 letni uslužbenec Stier na zastrupljenju z alkoholom, potem ko je v enem dnevu v devetih gostilnah pijančeval. — V Mannheimu so se v enem dnevu prigodili sledeči 4 umori radi pijanosti: 17 letni vajenec Wilser je zabodel 16 letnega Filipa Kitzinger; 19 letni Kappes je bil po noči zaboden; ravno tako 20 letni tovarniški delavec Jakob King; pijani Maurer Boos se je ustrelil vpričo svojih 4 otrok. — V Schliersee je bil po noči rudar Bauer pred Hubertovo gostilno zaboden. — V Münstru je delavec Kleinemeyer svojo ženo, ker je bila udana pijači, ven zaprl, na kar je zunaj umrla. — V Hahmenu pri Dortmundu je umoril 21 letni pijani rudar Kuhlmann svojega brata. V Ochsenwärderju pri Hamburgu vtopil je v pijanski blaznosti brodar Wendt svojo ženo vpričo svoje 16 letne hčere. — V Berlinu si je prerezal pijani delavec Julij J. na svoj rojstni dan grlo in umrl. — V Ziegenju so zabodli na žegnjanju zidarja Reitza. — V Hamburgu so izpili trije nabiralci cunj baje steklenico portskega vina, katero so našli, in umrli na zastrupljenju.

(Dalje prihodnjič.)

Koliko se sme piti?

Gotovo ni vsako vživanje alkohola zmerno, «katero se prileže». Občutki želodca niso prava mera. — Toda, koliko se sme piti? Našim pivcem bi bilo potrebno to znati, žalibog ne more nikdo odgovoriti, koliko sme človek piti, da ostane še zmeren. Mi zamoremo samo v gotovih slučajih povedati, koliko se ne sme piti, ako hoče kdo še ostati zmeren.

Neko zelo zanimivo merilo sem našel v časopisu «Volksgesundheit, Blätter für Mäßigkeit und gemeinnützige Gesundheitspflege», oktobra 1904, katero hočem prevesti doslovno:

«Kakor je tudi težko odgovoriti na vprašanje: «Koliko se sme piti?», ravnotako lahko je odgovoriti njemu, ki vpraša samo: Koliko sme vsak piti, ne da bi si škodoval.

Kdor pije vsak dan, pije vsaj toliko, da najde užitek, katerega išče. Kdor pije torej vsak dan, pije vedno preveč. One majhne množine alkohola namreč, o katerih pravi znanost, da tudi če se redno uživajo, ne povzročijo škode, ne povzročajo tudi nobenega okusa.

Da se, kdor je navajen na alkohol, skozi desetletja čuti zdravega in svežega, nas ne sme začuditi. Saj uči vsakdanja izkušnja, da ta prijetni občutek celo narašča z uživanjem strupa in nikdo ga bolj prepričevalno ne hvali, kot znani in očitni pijanec. Kot vsak narkotičen strup, v čegar sužnjost se človek poda, ima tudi alkohol golfivo lastnost, da se svoji žrtvi sčasom naredi neobhodno potrebnega in to zlasti s čarobno močjo, s katero prežene vsak neprijeten občutek, ki se pojavi, in to toliko časa, dokler se človek popolnoma ne zgrudi. Da so se nekatere posebno močne narave, kakor Goethe, Bismarck itd., katere se tako rade navajajo, da bi se rešila čast alkoholu, dolgo vstavljale, predno so se zgrudile, ne spremeni nič na tej resnici.

Nagla smrt vsled mrtvouda zadene primeroma zelo pogosto ravno akademično izobražene ljudi. Brezskrbni pivec iz navade mora z njeno mogočnostjo računati. Profesor Bock je rad zabaval svoje učence z vprašanjem, zakaj pijejo toliko bavarskega piva? Kdor mu je dal pravi odgovor, temu je plačal za pivo, kolikor ga je mogel spiti. Pravi odgovor pa se je glasil: «Ker hočem umreti na srčni kapi.»

Dobro je povedal tedanji ministrski predsednik dr. Koerber pri otvoritvi VIII. mednarodnega shoda zoper alkoholizem na Dunaju 1901.

«Alkohol je samo, ako se trpi kot redek gost; breznevaren prilizovalec; kot hišni domačin pa je sovražnik človeka».

Samomor in alkohol.

Po Šlezvik-Holštanski postavi (kakoršne ni nikjer drugod) se morajo izročiti trupla samomorilcev iz cele dežele anatomičnemu zavodu, vseučilišča v Kielu. Profesor Heller, voditelj patološkega zavoda v Kielu je priobčil v listu Münchener medizinische Wochenschrift 1900, št. 48 poročilo o posledicah sekcije pri truplih 300 samomorilcev, katere so zaporedoma pripeljali v zavod (230 moških, 70 ženskih). Ker se znamenje kemičnega zastrupljenja z alkoholom zelo počasi razvijejo, jih na mlajših truplih tudi ni bilo mogoče dokazati. Toda med 167 moškimi samomorilci v starosti nad 30 let našel jih je profesor Heller pri 123, to je pri 79,7% vseh slučajev.

Po takih dokazih, katerim se ne da nič oporekati, se nam ne sme zdeti neverjetno, kar trde nekateri sloveči zdravniki, namreč da se med izobraženimi stanovci vsaj polovica možkih prikrajša življenje radi zlorabe alkohola. Zlasti ako tudi pomislimo, da je fizično, moralično in gospodarsko propadanje vsled alkohola navaden vzrok, ki pelje k samomoru.

Kako staro je alkoholno vprašanje?

Dobe se ljudje, ki trde, da alkoholno vprašanje ni nad 50 let staro. Ti nasprotniki alkohola trde, da je še-le moderno kuhanje žganja in varjenje piva dvignilo rabo alkohola do nevarne višine. Temu nasprotuje n. pr. dejstvo, da je našel Brugsch vže na nekem prastarem egipčanskem papiru opomin nekem dijaku: Varuj se piva, on bo povzročil, da bo tvoj duh nazadoval. Gotovo so bila dejstva o rabi in zlorabi alkoholnih pijač, katera se nam sedaj često ponujajo kot nova, znana vže modrijanom davno minulih vekov. Tako na primer omenja knjiga modrosti Jezusa Sihara, ki je bila pisana gotovo nekaj stoletij pred Kristusom, poleg drugih pravil modrosti tudi marsikaj zanimivega o pitju. Pisatelj ve, da vino, nezmerno vžito krajša življenje in spravlja v revščino. «Ne bodi pijanec, ker vino umori mnogo ljudi» (31, 30). «Delavec, ki se rad napije, ne bo obogatel» (19, 1). «Vino razveseli človeku življenje, ako se vživa zmerno. Ako se ga pa preveč vžije, povzroči bedo, ker se prične prepir in se kregajo med seboj» (31, 32 in 36). «Vino in ženske zapeljejo modrijana» (19, 2).

Znanstveni tečaj za proučevanje alkoholizma

priredila je nemška «osrednja zveza za boj zoper alkoholizem.» Kar je dognala znanost na podlagi natančnih in vestnih preiskavanj in opazovanj, predavalo se je od znanstvenih veljakov v celi vrsti lekcij. Povalj k tečaju se je razposlalo mnogo.

Uspeh je popolnoma zadovoljil. 10 znamenitih učenjakov v alkoholnem vprašanju govorilo je o raznih straneh in preblemih alkoholnega vprašanja: Profesor dr. Bergmann, Stockholm je podal kratek in jasen obris alkoholnega boja na Skandinavskem; profesor dr. Kaehr,

Berlin je predaval o zvezi med alkoholom in nervoznostjo; profesor dr. Weygandt, Würzburg je obravnaval pomen alkohola za otroka, državni svetnik dr. Münsterberg, Berlin, pokazal je, kako otežuje alkohol skrb za reveže; dr. Juliusburger je ovedel temno polje duševnih bolezni; dr. Keferstein, Lüneburg postavil je s predmetom «Alkoholizem in delavski stan» poslušalce pred resna socialno-politična vprašanja; zdravstveni svetnik dr. Rosenthal, Berlin odkril je vez med alkoholizmom in prostitucijo; profesor dr. Hartmann, Lipsko je razlagal nalogo šole v boju zoper alkoholizem; železnični ravnatelj, dr. Terra, Marburg govoril je, kaj pomeni alkohol pri prometnih sredstvih; in dr. Grotjan, Berlin predaval je narodnogospodarsko in socialnopolitične misli o alkoholu v narodnem gospodarstvu. Tajni zdravstveni svetnik dr. Rubner, Berlin je prevzel vodstvo in otvori zborovanje z nagovorom; predsednik senata dr. von Strauß Torney ga je sklenil s sklepnim govorom. Vše samo to naštevanje kaže, kako mnogovrstno je alkoholno vprašanje! Kako se vpleta v vsa polja in vse zveze človeškega življenja in delovanja! Kako raznovrstno se lahko opazuje in obdeluje!

Popoldne so se obiskavale socialno-zdravstvene ustanove v Berlinu in okolici. Pri tem se je vedno skrbelo za večje vodstvo in vmes so se daval predavanja.

Znanstvene tečaje je obiskovalo vsega skupaj 344 oseb: 5 tujcev (3 Švedi, 1 Belgijec, 1 Francoz), 37 oseb iz raznih delov Nemčije — deloma od ministrstev, n. pr. od bavarskega justičnega ministrstva, württemberškega naučnega ministrstva, meklenburg-šverinskega ministerstva notranjih zadev, deloma od mestnih magistratov, n. pr. Poznanj, Osnabrück, Königsberg, Bromberg, deloma od socialnih zvez. Iz Berlina samega je bilo 344 udeležencev, 215 moških, 129 žensk. Največ je bilo dijakov (37), učiteljev (27), trgovcev (26), zdravnikov (24), delavcev (18), uradnikov (16), jezikoslovcev (12), časnikaev (8), učiteljic (28), usmiljenih sester (15) itd.

Ako hočemo pridobiti izobraženejše sloje naroda, uradnike, zdravnike, juriste, duhovnike, učitelje, pred vsem zbrati tudi izobraženejše dame za boj zoper alkohol, morali bi se otvoriti taki tečaji tudi drugod po večjih mestih.

Delirium tremens.

Leta 1903 umrlo je na Pruskem na Alkoholizmu (delirium tremens) vsega skupaj 875 oseb (na 110568 mrličev)

v starosti 15—30 let	43
» » 30—60 »	653
» » 60—70 »	127
» » nad 70 »	33

Kaj varuje vojaka pred nevarnostmi vojaške službe?

Nek priprost vojak je pisal uredništvu protestantskega mesečnika: «Der Herr ist mein Panier» («Gospod je moje znamenje») med drugim sledeče:

Kar zadeva moje skušnje z abstinenco, Vam zamorem samo sporočiti, da ima abstinent pri vojaščini mnogo koristi, a nobene škode. Nikdar nisem vžil alkohola in ostal sem vedno vesel in svež, kar pri pivcih ni bilo vselej. Tudi ko sem nekoč dalj časa ležal bolan in so mi hoteli pri ozdravljenju dajati piva, nisem pil ničesar. Ko je po leti bila huda vročina, sem raje spil čašo kave kot alkohola in nisem nikdar opešal. Drugo leto so me dali za «burša» k nekemu častniku. Tudi tu mi je bila moja abstinenca samo v korist. Dasiravno častniki niso mogli razumeti abstinence, ter so jo smatrali za trmo, vendar so znali čislati treznega «burša». . . Glavna korist popolne abstinence pri vojaščini leži v tem, da se tako obvaruje krčme. Kdor pije mora v krčmo in tam ga čakajo, zlasti v garnizijskih mestih, največje nevarnosti; zlasti nevarno je, da ga zavlečejo nesramne ženske v blato! Marsik tovariš je prišel k vojaščini svež in trden v veri, a komaj je bil pol leta vojak, vzel mu je ta greh mir z Bogom. Je vnebovpijoče, kaj vse mora vojak videti in slišati. Zato gorje mladeniču, ki se trdno ne drži Zveličarja! Samo Jezus zamore obvarovati pred groznim blatom.»

Vživanje alkohola in otroci.

Časopis «Thüringer Rundschau», 2. oktobra 1904 poroča iz «Nordhausena». Tam je v sedmem (po naše prvem) razredu ljudske šole izmed 49 otrok jih 38 vže pilo vino, 40 vže žganje, vsi pa, deloma redno, pivo. To so bili 7 letni otroci. V četrtem razredu je izmed 28 deklic jih 27 vže pilo vino, 24 žganje, vseh 28 pivo. 21 jih je reklo, da pijejo rade pivo, zlasti «Lagerbier» (ki ima mnogo alkohola), 14 jih pije, «ker se postane potem močna», 16 jih je bilo vže pijanih, zlasti na ženitninah, izletih, ali «kadar je imel oče god».

Prosimo tudi naše slovenske učitelje in katehete, naj poizvedujejo v šoli — seveda tako, da bodo otroci odgovarjali odkritosrčno — in naznanijo odgovore nam, da dobimo pregled, kako globoko se je vže zajedel alkoholizem med mladino.

Zlasti naj bi se pripomnilo:

1. stanovske razmere otrok (delavski, kmečki, meščanski)?
2. poprečna starost? življenje?
3. koliko jih je v razredu vže vživalo alkoholne pijače? katere? zakaj? pri kakšni priložnosti?

4. koliko jih vže pije redno?
5. koliko jih je vže bilo pijanih? kolikokrat?
6. koliko jih ima alkoholne stariše?
7. kakšno je v dotičnem kraju javno mnenje z ozirom na alkohol.
8. Ako bi se našel slovenski detoljub, ki bi hotel žrtvovati potrebne stroške, napraviti bi dali tiskane formulare, ter jih razposlali na vse slovenske učitelje in katehete.

Mladina.

Protialkoholno gibanje med nemško mladino je organizovano: 1. po abstinentnem društvu «Germania» na nemških šolah.

2. po mladinskih ložah reda dobrih templarjev.

3. po mladinskih oddelkih zveze nemških abstinentnih žen.

Kedaj se bo tudi med Slovenci pričelo v tem oziru kaj delovati?

Časopis.

Angleški zdravniki so se obrnili na vlado s predlogom, naj se v šolo vpelje pouk o alkoholu. Naučni minister Lord Londorderry jim je odgovoril:

«Težava obstoji v tem, da še nimamo dovolj v tem izobraženega učiteljstva in prva skrb šolskega sveta mora biti, da se vzgoje taki učitelji.»

Od nekaterih strani nam prihajajo svarjenja, naj se varujemo pretiravanja. Srčno bi se radi, prosimo samo, da se pomisli dvoje:

1. kdor študira in opazuje grozoto, katero povzroča našemu narodu alkohol, njemu bo včasih vskipelo srce v bolj ostre izraze, ki se drugemu ki se s tem ne peča, zde nedopustni.

2. bi mi sami zelo radi znali, kje je tista meja, čez katero ne smemo pretiravati?

Kdor pije pivo, se mu zdi pretirano kar se piše zoper pivo pitje; kdor pije vino, se mu zdi pretirano, ker se piše zoper vino pitje; kdor pije žganje, se mu zdi pretirano, kar se piše zoper dobro žganje, kdor pije «zmerno» se mu zdi pretirano, kar se piše zoper «zmerno» pitje; kdor je pijanec, njemu se sploh zdi «pretirano» vsako pisanje zoper alkohol.

Listnica uredništva.

Radi raznih ovir nismo mogli priložiti prilogo »Lermontove pesni«, zato pa izide pri 5. številki v dvojni obliki.

Listnica upravnništva.

Reklamacije naj se pošiljajo na naslov: Upravišstvo »Piščalke« v Celju. Naročnina naj se pošilja ali po poštnih položnicah, ki so bile priložene listu, ali kdor jih nima, po poštni nakaznici, ki naj se naslovi: upravništvo Piščalke, Celje. Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: Fr. Avsec, Št. Juri, pošta Radeče.

„BILZOVKA“

NAJBOLJŠA NEALKOHOLNA PIJAČA SEDANJOSTI. ANALIZIRANA IN PRIPOROČENA OD PRVIH ZNANSTVENIH AVTORITET

35 MILIJONOV LITROV

„BILZOVKE“ SE JE PRODALO V TEKU TREH LET. 500 TVORNIŠKIH PODRUŽNIC IN ZALOG V VSEH DELIH SVETA. PREMIRANA NA VSEH RAZSTAVAH S PRVIMI DARILI.

CENA „BILZOVKE“: 1 kg po K 1.75
20 „ in več „ 1.40

MANJ KOT 3 kg SE NE POŠILJA, KER JE VOZNA RAZMEROMA PREDRAGA. ZA NEPOŠKODOVANO FRANKO VRNJELO POSODO SE PLAČA 4/5 ZARAČUNJENEGA ZNESKA.

„BILZOVKA“ JE POMEŠANA Z MRZLO VODO, SLATINO ALI SIFONOM — 1 D. BILZOVKE, 9 D. VODE — NEALKOHOLNA PIJAČA IZBORNE KAKOVOSTI.

„BILZOVKA“ PRODAJA V VSEH JUŽNO-AVSTRIJSKIH DEŽELAH EDINO LE

ZALOGA
NEALKOHOLNIH PIJAČ

ABSTINENCIJA

LJUTOMER
SPOD. ŠTAJERSKO

OLGA KOBILANJSKA.

ZEMLJA.

Povest, prevedena iz maloruščine.

(Dalje.)

Morda ni znala niti ena deklica na svetu tako ljubiti kot ona! V njenih objemih je skoraj umiral. S svojimi velikimi, rdečimi ustmi je pila iz njega vso energijo in silo; pila, ako je samo pogledala nanj s svojimi očmi. In pod temi pogledi, ki so se ali smejali ali ga pa z iskrami obsipavali — mehčal je, slabel in zgubil vso voljo. Njen smeh, glasni, kratki, pretrgani smeh, ga je vrgel iz vsake premišljenosti in potegnil za seboj, a njene besede so se vedno prilegale njegovemu duševnemu položaju.

Zdelo se mu je, vse njegovo bitje zbralo se je v enem samem čustvu, v ljubezni k nji, in zgubilo smisel za kaj drugega. Kopal se je in solnčil v tem čustvu. Čutil jo je v sebi kot življenje, a niti na misel mu ni prišlo, da bi se od nje ločil.

Smejal se je z njo nad očetom in bratom. Kaj vesta ona, kako je njima obema. A kadar so ga dražili s tem, da so mu branili hoditi h

Hrihoriju, grozil je, da zbeži z njo v Moldavo. Da, zbeži z njo v Moldavo, a je ne zapusti...

Prisel je iz hleva in pogledal okrog sebe. Tako tiho in pusto je bilo na okoli. Zemlja je ležala še črna in naga dokler je nebo dosegalo, tje do točke, kjer se je nebo spuščalo doli; samo tuintam zelenele so blede pasme ozmine, ter se razlikovale vidno od temne še neorane grude. Pljune pred sebe. Strašno mu je tukaj dolgočasno! Mihajlo je igral na piščalko, kadar je posedal tu, a on niti ni znal igrati na piščalko, niti ni ljubil tega otožnega glasu. Njega je to bolelo. K črtu! Sedaj mora tu sedeti, ter se dolgočasiti. Nobena človeška duša ne pride sem, nič živega ne zagledaš tu. Kaj naj počne? A sedeti mora. Takoj, ko bi odšel, prišel bi kdo in odnesel vse iz pristave, potem bi moral kaj slišati, slednjič bi bila pa tudi škoda in še kakšna. Tenek in vitek se je zravnal, položil roke od zadaj, dvignil glavo in pogledal za trenotek v lahno pooblašeno nebo...

Storil je to iz navade. Ljubil je streljati ptice in kadar je le bil kje brez dela, takoj je napel oči in začel iskati kaj pod oblaki. Včasih tudi popolnoma brez namena. Nekaj ptičev, ki so se preganjali visoko pod oblaki, je izginilo za trenotek, ter se zopet prikazalo in obrnilo na sebe njegovo pazljivost.

Nekaj časa je sledil njihovim igram v ozračju, potem mu je pa strelila misel skozi glavo. Urno je zbežal v pristav, vzel s stene očetovo puško, vrnil se na prejšnje mesto, dvignil puško, pomeril na ptiče in vstrelil.

Dobro je vstrelil. Kot črna točka, ki narašča v besni urnosti, tako je pala ena ptica na zemljo. Pobežal je urno na dotični kraj in pogledal za čem je vstrelil.

Bil je vrabec.

Razstrelil ga je popolnoma...

Vzel ga je in ga nesel velikemu na verigo privezanemu psu. Nekaj časa je še gledal kako se je pes vrgel na drobno, okrvavljeno ptičko, ter se je zopet vstrašil... Vže ni videl ničesar več. Odmev strela jih je preplašil. Razleteli so se in zginili.

Nato se je nasmehnil.

To bi se Mihajlu ne posrečilo ako bi mu tudi leva nastavili! Streljal je namreč zelo slabo. Vzel je puško v roke tako, kot bi jo vzela morda kakšna ženska. Tako nerodno! Na, to bo nekoč izvrsten vojak! Kako bode na vojni streljal ljudi, ako ne zna vstreliti niti zajca? Ali bo tudi tam za sovražnikom bukove okleske metal, kakor jih je metal za zajcom, ako je hotel katerega ubiti?...

Nato se skoraj na glas nasmeje. Mihajlo je baba, dasiravno je močan kot medved in pleča ima kot velikan, nalagal je nanje žaklje kot

nič; dasiravno je on k delo pripraven kot malokdo. Toda njegovo srce je mehko kot testo!...

Zopet se zasmije.

Ali ga morda vzamejo tudi v vojake?

On, Sava, bi zelo rad videl, da bi ga vzeli. Potem bi se mu ne bilo treba vsakokrat vkrasti k Rahiri kakor sam zlodej, ker očeta se ne boji; oče je dober in mu ne pove ničesar v oči, a mama naj govori, ter ga svari kolikor hoče, iz tega si ne stori ničesar, zvečer pa ne pojde za njim. Toda Mihajlo...

V misli pogreznjen obstoji še nekaj časa... Potem nese puško nazaj na pristavo, zaklene dveri, a potem se ozre previdno na vse strani, ter jo pobriše z naglim korakom naravnost skozi polja k njej.

Med tem — bilo je vže pozno po obedih — vrtela se je Marijka po izbi. Ona je posedala vedno v selski hiši poleg dvora »zgoraj» in pripravljala je večerjo. Pričakovala je Ivonjiko in Mihajla iz mesta. Bila je to brezsilna, še mlada ženska z nežnimi potezami obličja, na katerem je bilo na prvi pogled poznati, da ji je težko in neprestano delo in skrb, ki jo je gnetla, prerano vrezala znamenje starosti. Živela je v slogi s svojim možem, spoštovala ga je in občudovala v vseh njegovih delih, govorila mu »vi«, ter izvrševala vsa njegova povelja in želje brez opore. Težko bi bilo povedati, kdo izmed njih dveh je bolj skrben in priden; samo ako se je o njem govorilo, da je jako dobrega srca, očitala se je nji skopost.

Ona je to vedela, ter jo je zelo srdilo. Ali je to skopost, ako skrbi vedno za svoje otroke, za katere bi rada dala dušo? Ako ni trčila časa, kot druge ženske, za govoričenje, ako tega ali onega ni dajala nepremišljeno iz hiše, ako ni veliko darovala? Ako je hodila v umazani obleki in ni stala velikokrat poleg vodnjaka in prala? Toda vkljub temu je bila ona vedno dobra gospodinja, ter je imela doma vse, kar mora biti v vsaki hiši in pri vsaki dobri gospodnji. A če tudi ni nikdo tega vedel, vendar ji je vse eno s tem bilo dobro. Nikdo ni vedel, koliko platna, spredenega od njene lastne roke, se je shranjevalo v škrinji. Koliko prelepih, čisto volnenih odev je viselo pod streho. Koliko blazin je imela, koliko obrisal in perila, koliko brezrokavnih kožuhov, — in da so v medeni, okrogli puščici, v kateri je Ivonjika shranjeval svoje važne papirje — pogodbe za polja in vse druge listine, da so tam na dnu ležali tudi še bankovci... A, da so najbolj navadno jeli boršč in mamaligo, fižol in krompir — to ni naravnost nikogar nič brigalo. Ona tudi ni skrbela za to, kaj se dela pri drugih.

To opazko je prvi spustil v svet Fren pod naslovom: Ein neuer Beleg, daß die Gründer des russischen Staates Nordmanen waren. Bulletin de l'Acad. 1838, IV. — Harkavi: Skazanija arabskih pisatelej itd. — Westberg: Beiträge XI.

Ta napad je znan tudi iz španskih virov, ki pa ne omenjajo imena «Rus».

Podobno, toda samo subjektivno in pogojno se izraža tudi poznejši izvrstni arabski geograf Masudi: Analuzki ljudje so mislili, da ta poganski narod prihaja v njih kraj čez zaliv okeana, toda ne ta, kjer stoje medeni stebri (Gibraltar); jaz pa mislim (a Bog ve bolje), da je ta zaliv v zvezi z Maiotis (Azovskim) in Najtas (Črnim morjem), in da je ta narod — Rusj, o katerem smo govorili zgoraj, ker nikdo razven njih ne plove po tem morju, ki je v zvezi z okeanom.

3. Benečanski kronist dijakon Janez, ki je pisal v 11. stoletju, piše, da so napad na Carigrad napravile «Normanorum gentes (eo tempore Normanorum gentes cum trecentis sexaginta navibus Constantinopolitanam urbem adire ausi sunt itd. — M. Germ. hist. VII. 18. — Poznejša kronika 15. stoletja ima vže celo: Normani praeda in Apuitania et caeteris Galliarum regionibus facta satiati, classem 360 navium Constantinopolim duxere etc. (Blondi, Historiarum decades p. 177).

4. patrijarh Fotij imenuje o svojih govorih in v poslanju ruski narod, ko govori o pohodu na Carigrad leta 860, narod «slavnoznaní», ki je podvrigel vse sosedne narode, prišel od daleč itd. V takih izrazih so videli nekateri namigavanje na Normane.

5. podobna opazki dijakona Janeza toda veliko važnejša je opazka škofa Liudpranda († 972). V svoji Antapodesis, katero je pisal med letom 958 in 962 in ki obsega čas med 893—950 pripoveduje o pohodu kneza Igorja na Carigrad leta 941 na podlagi pripovedovanja svojega očma tudi Liudpranda; ki je bil takrat poslanec v Carigradu in piše: «V severnih krajih je narod, kateremu pravijo Grki radi njegove naravne barve «Rosi», mi pa radi lege kraja «Normani», kajti po nemško pomeni nord sever, a man človek. Torej zamoremo severne ljudi imenovati «Normane». Potem pripoveduje o pohodu kralja svojega naroda po imenu «Inger» in pravi da so vjetim vojakom kneza Ingerja rezali glave v navzočnosti njegovega očma. In na drugem mestu pravi: Konstantinopol ima na severju Ogre, Picenake (Pečenege), Hozare in Ruse, katere mi imenujemo z drugim imenom Normane (quos alio nomine nos Nordmannos appellamus).

6. Simeon Logotet (v prvi polovici X. stoletja) imenuje Rus «Dromite iz rodu Frankov» (Κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς, οἱ καὶ Δρομίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγκων ὄντες — ed Bonn. p. 746).

7. Ibrahim ibn-Jakob (2 polovica X. stoletja) piše: Zemlje Slovanov se raztezajo od Sirijskega morja na sever do okeana. In narodi severja so zavladovali nad nekaterimi izmed njih in žive med njimi še do sedaj. In potem pravi, da glavni narodi severa govore po slovensko, ker so se z njimi pomešali, kot na primer narod al-Trškin in Anklj, in Badžnahija (Pečenegi), i Rus i Hozari. To so približno vsi zgodovinski dokazi Normanistov. — Kaj dokazujejo oni? —

1. Iz Fotijevega izrazov se ne more še čisto nič sklepati na normansko Rus. Od daleč so prišli Rusi na Carigrad tudi, če so prišli iz Kijeva, ni potreba iz tega sklepati, da so prišli ravno iz Skandinavije. 2. Ibrahim

ibn-Jakub govori jako zmedeno, toda nikakor ne za varjažko teorijo. Kaj pomenijo njegova imena narodov? — Badžnakija so Pečenegi, al-Trškin popravlja Westenberg v Tedeschi=Nemci, Anklij so morda Ὀγγροι=Ogri, toda to so le mnenja. Toda kakšni severni narodi bi bili Pečenegi in Hozari! Arabski pisatelj misli očitno narode na severju od Arabcev, a ne na severju Evrope. 3. Opazka o Simonu Logetetu je prišla najbrž iz glose str. 707 in ni pisateljeva. Podobna opazka se ponavlja tudi v nadaljevanju Hamartola in Teofana, a se žnjo ne da lahko kaj početi. Nekateri so mislili, da je beseda Frank pomenila v Carigradu narod germanskega rodu, toda v resnici je imela zelo širok pomen, tu je značila tam latinos quam Teutones (Corpus hist. Bizantinae XI. str. 357.) 4. Janez dijakon in Al-Jakubi ibn-Katib sta napravila samovoljne kombinacije. Prvemu so bili znani normanski napadi na Italijo, torej je sklepal, da mora narod, o katerem je čul, da je od severja napadel Carigrad, biti istega debela. 5. Al-Jakubi ibn-Katib piše o normanskem napadu na Andaluzijo, toda on kot Egipčan je poznal samo pogumne napade ruskega naroda na Bizantij. Kaj mu je ležalo toraj bližje, kot sklepati, da je tudi na Andaluzijo napadel ruski narod, ker drug narod, ki bi delal tako drzne napade, mu ni bil znan. Poznejši pisatelji pa samo po njih ponavljajo. 6. Liudprandovo poročilo je bolj težavno, ker bolj nejasno. Iz njegove razlage se ne more razvideti, kaj si je prav za prav predstavljal pod «Normani». Morda mu je to samo igra slov, morda mu je samo geografičnega ne pa etnografičnega pomena, ter znači približno isto kot grški βοραιοι Σκυθαι morda je v resnici istovetil Ruse in Normane in potem je njegovo poročilo iste vrste kot Janeza Djakona in Al-Jakubi ibn-Katibe. Ugovarjalo bi se, da je on sam na lastne oči videl, kako so vjetim Rusom rezali glave in ker so mu tudi Normani morali biti znani, bi jih pač ne zamenjal, ako bi ne bil isti narod. Temu se odgovori: Liudprand je samo videl, da so nekaterim vjetim vojakom ruske armade rezali glave in on trdi, da so to bili Normani. Ako je to poročilo resnično, zamoremo iz njega logično samo sklepati, da so v ruski armadi bili Normani, ne pa, da je ruski narod normanskega debela ali da je ruska vladajoča rodovina normanske krvi. Tudi v četah srednjeveških laških knezov so se nahajali nemški condottieri in lancegeneki, toda raditega ne moremo imeti nobenih pomislekov zoper italijansko narodnost knezov in narodov. Da so pa normanski najemniki igrali v staroruski kneževini veliko ulogo, zato imamo podatkov iz poznejših zgodovinskih časov v obilici. 7. S tem pridemo do prvega, oziroma poslednjega ugovora — poročila Bertinskih analov. Tudi iz njih bi se k večjemu dalo sklepati, da so poslanci ruskega «hakana» v Carigrad bili «Švedi». Iz tega bi sledilo še, da so Normani v staroruski kneževini igrali veliko ulogo, ker neznatnih mož se s takim poslaništvom ne pošlje, zoper slovansko narodnost Rusov in njihovih knezov pa ničesar.

